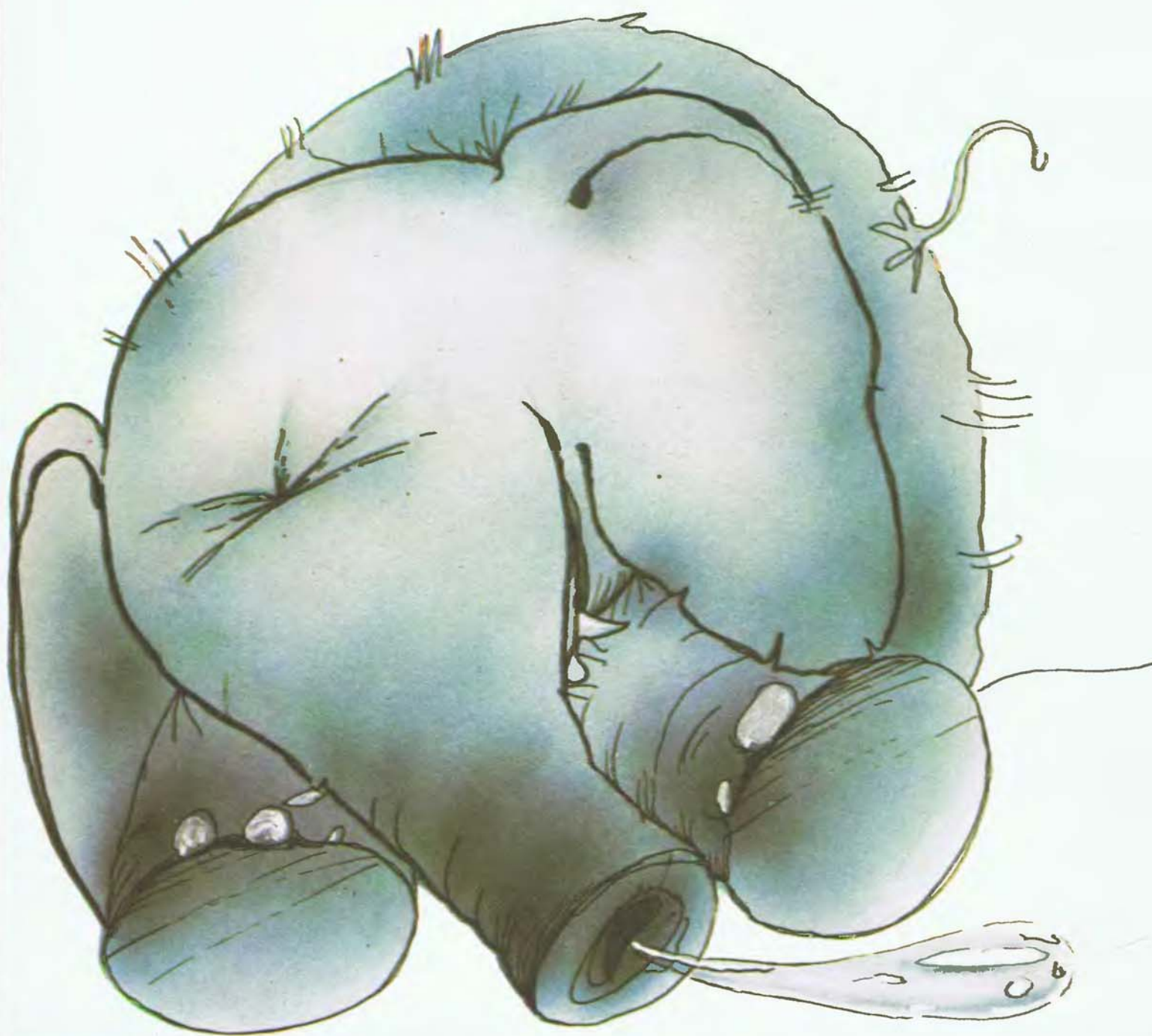

ВІД
ДО

Я

МАЛЕНЬКА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ
ДЛЯ МАЛЮКІВ

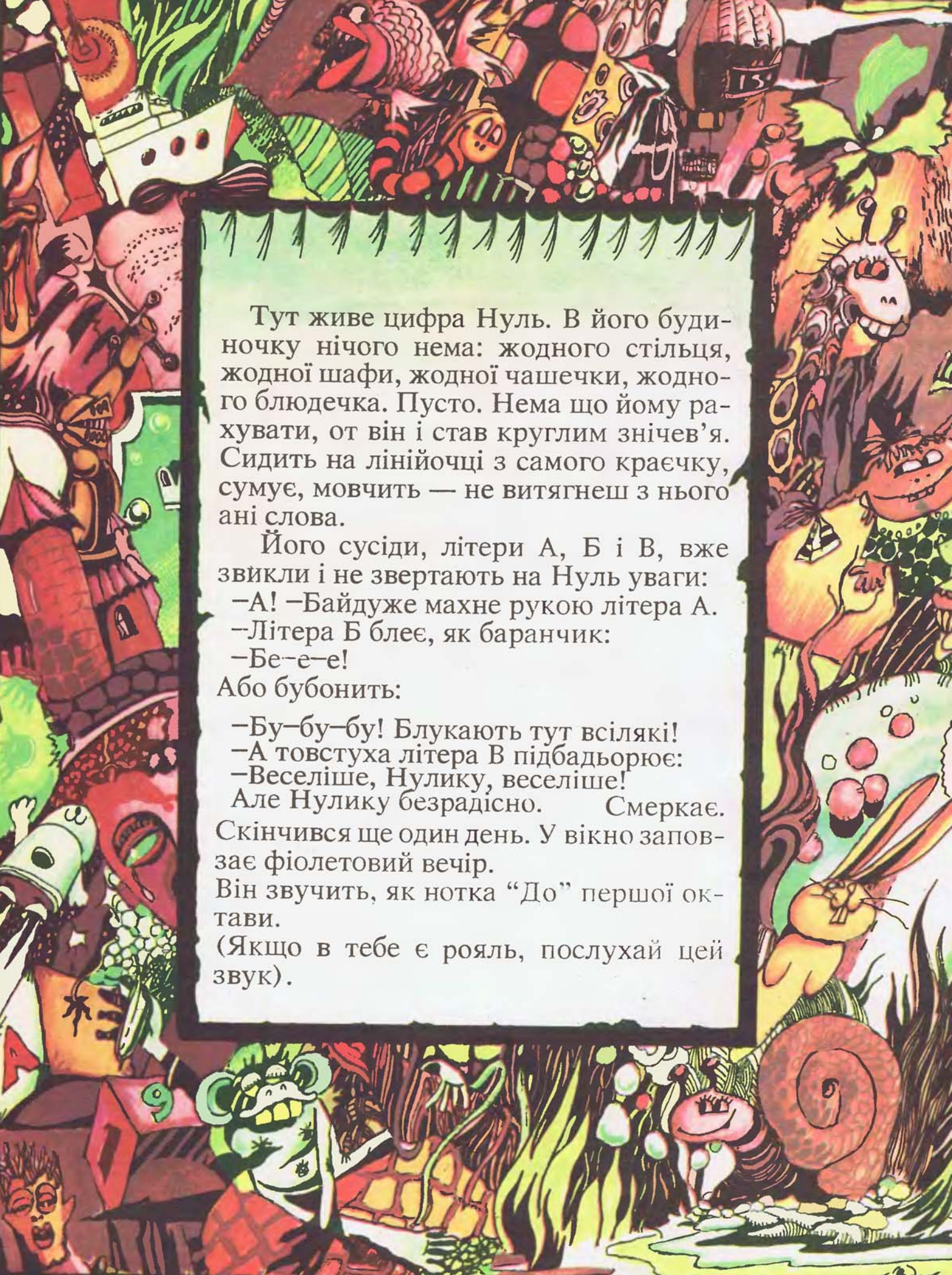

КНИЖКУ ПРИДУМАВ
І НАМАЛЮВАВ
СТАНІСЛАВ ІВАНЧУК©

•
ОРИГІНАЛЬНИЙ
ТЕКСТ
ЛІНИ БУДНЯК©

•
також над книжкою працювала:
Лариса Олексієнко

Тут живе цифра Нуль. В його будиночку нічого нема: жодного стільця, жодної шафи, жодної чашечки, жодного блюдечка. Пусто. Нема що йому рахувати, от він і став круглим знічев'я. Сидить на лінійочці з самого краєчку, сумує, мовчить — не витягнеш з нього ані слова.

Його сусіди, літери А, Б і В, вже звикли і не звертають на Нуль уваги:

—А! —Байдуже махне рукою літера А.

—Літера Б блее, як баранчик:

—Бе-е-е!

Або бубонить:

—Бу-бу-бу! Блукають тут всілякі!

—А товстуха літера В підбадьорює:

—Веселіше, Нулику, веселіше!

Але Нулику безрадісно. Смеркає.

Скінчився ще один день. У вікно заповзає фіолетовий вечір.

Він звучить, як нотка “До” першої октави.

(Якщо в тебе є рояль, послухай цей звук).

нуль

ВЕРТОЛІТ

В в

БІЛКА

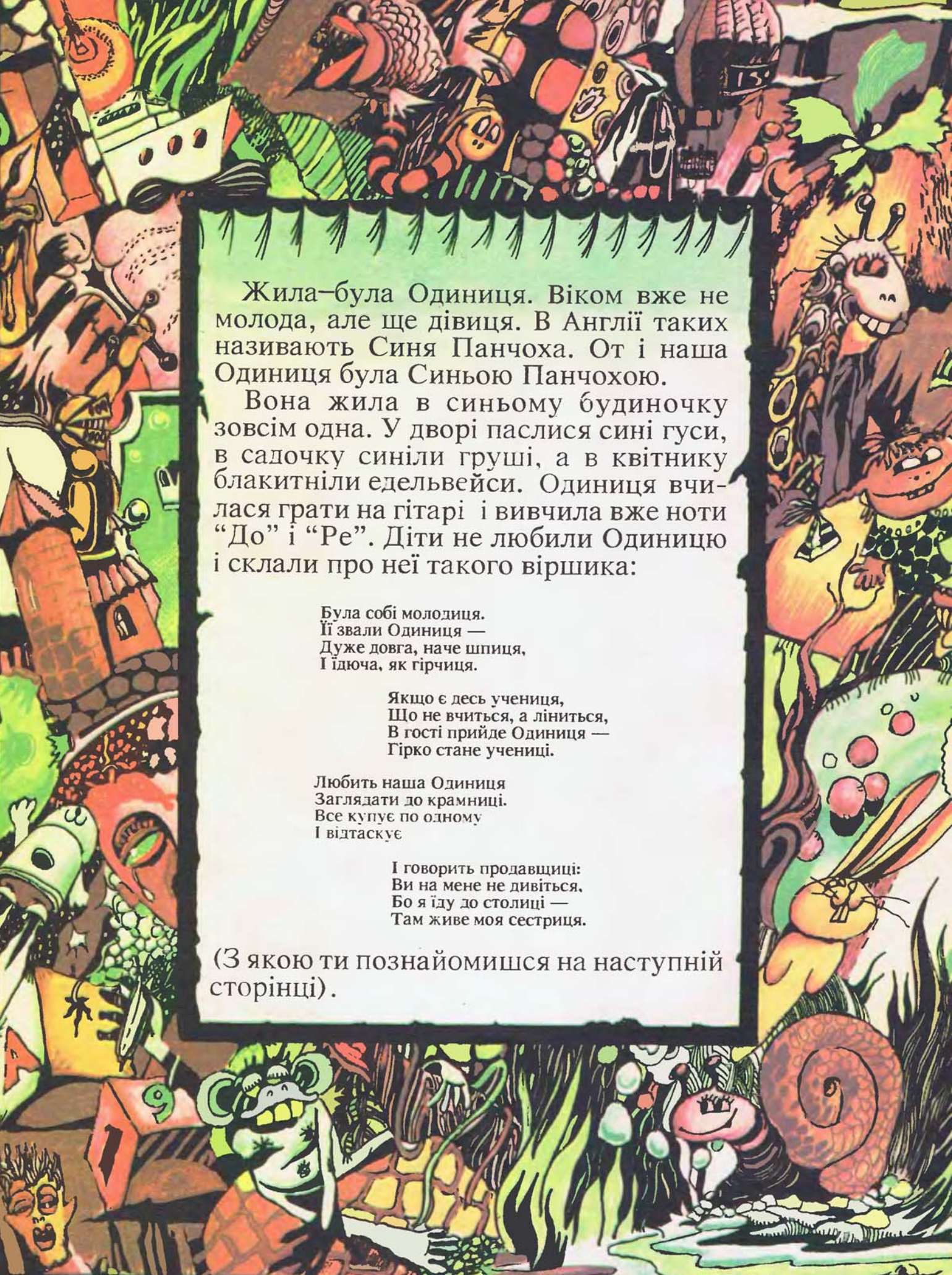

Б б

АНАНАС

А а

Жила-була Одиниця. Віком вже не молода, але ще дівиця. В Англії таких називають Синя Панчоха. От і наша Одиниця була Синьою Панчохою.

Вона жила в синьому будиночку зовсім одна. У дворі паслися сині гуси, в садочку синіли груші, а в квітнику блакитніли едельвейси. Одиниця вчилася грати на гітарі і вивчила вже ноти "До" і "Ре". Діти не любили Одиницю і склали про неї такого віршика:

Була собі молодича.
Її звали Одиниця —
Дуже довга, наче шпиця,
І їдуча, як гірчиця.

Якщо є десь учениця,
Що не вчиться, а ліниться,
В гості прийде Одиниця —
Гірко стане учениці.

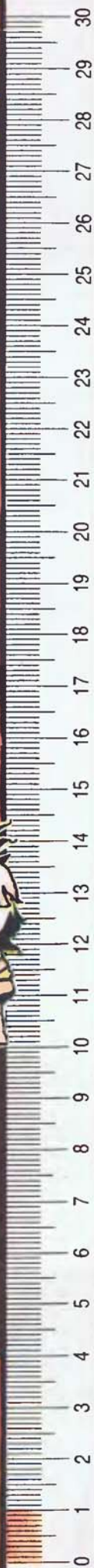
Любить наша Одиниця
Заглядати до крамниці.
Все купує по одному
І відтаскує

І говорить продавщиці:
Ви на мене не дивіться,
Бо я їду до столиці —
Там живе моя сестриця.

(З якою ти познайомишся на наступній сторінці).

ОДИН

1

ЕДЕЉЬВЕЙС

Е е

ДИМ

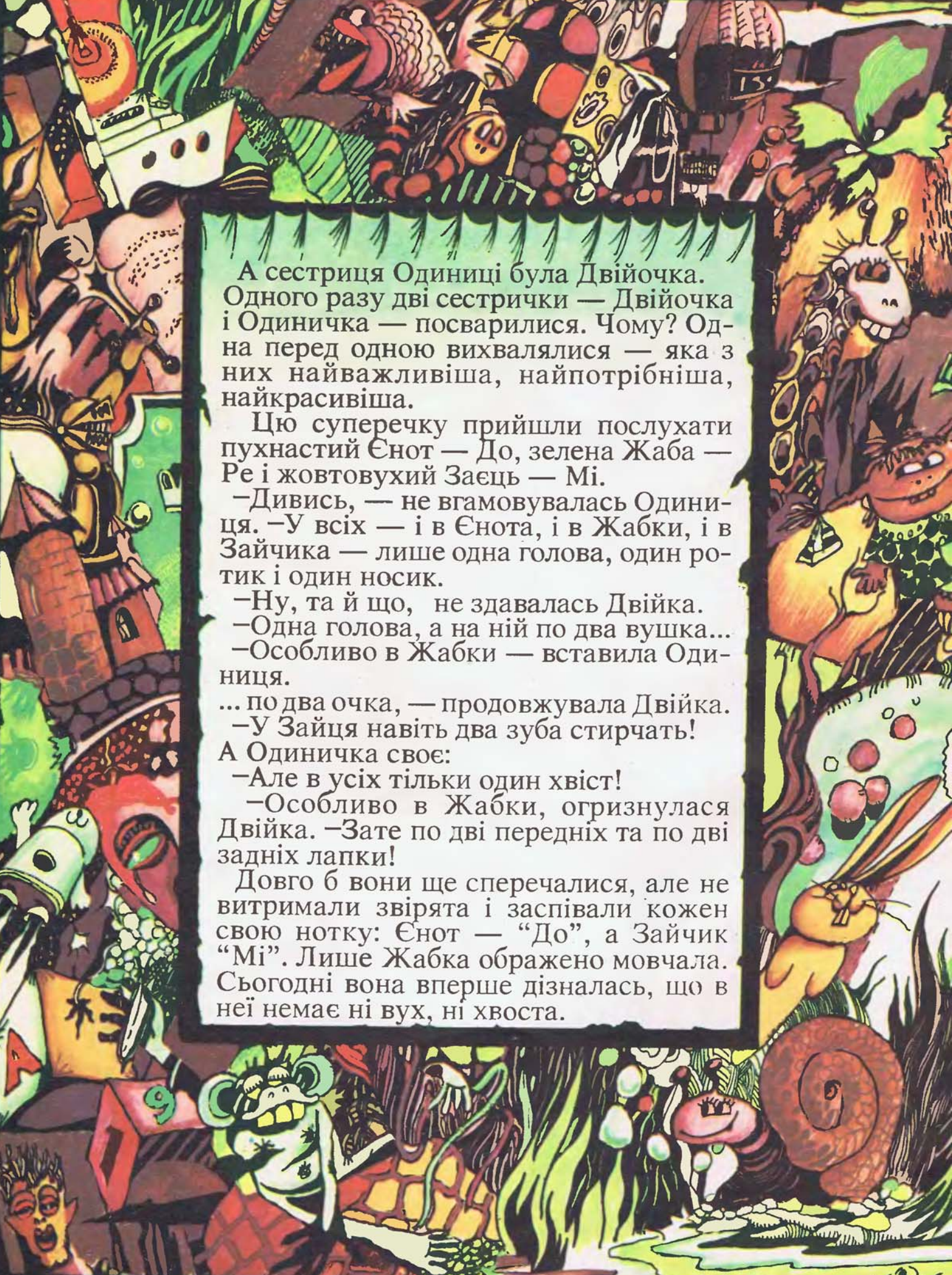
Д д

ГРИБ

Г г

Ф С

А сестриця Одиниці була Двійочка. Одного разу дві сестрички — Двійочка і Одиничка — посварилися. Чому? Одна перед одною вихвалялися — яка з них найважливіша, найпотрібніша, найкрасивіша.

Цю суперечку прийшли послухати пухнастий Єнот — До, зелена Жаба — Ре і жовтовухий Заєць — Мі.

— Дивись, — не вгамовувалась Одиниця. — У всіх — і в Єнота, і в Жабки, і в Зайчика — лише одна голова, один ротик і один носик.

— Ну, та й що, не здавалась Двійка.

— Одна голова, а на ній по два вушка...

— Особливо в Жабки — вставила Одиниця.

... по два очка, — продовжувала Двійка.

— У Зайця навіть два зуба стирчать!

А Одиничка своє:

— Але в усіх тільки один хвіст!

— Особливо в Жабки, огризнулася Двійка. — Зате по дві передніх та по дві задніх лапки!

Довго б вони ще сперечалися, але не витримали звірята і заспівали кожен свою нотку: Єнот — “До”, а Зайчик “Мі”. Лише Жабка ображено мовчала. Сьогодні вона вперше дізналась, що в неї немає ні вух, ні хвоста.

два

2

дво

ЖАБА

ж

ЖОТ

є

3

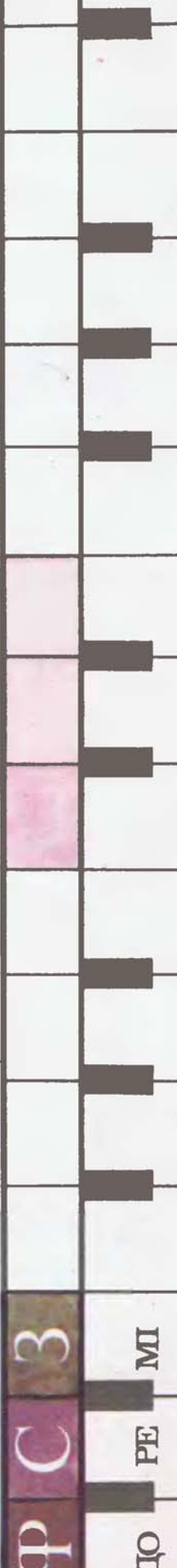

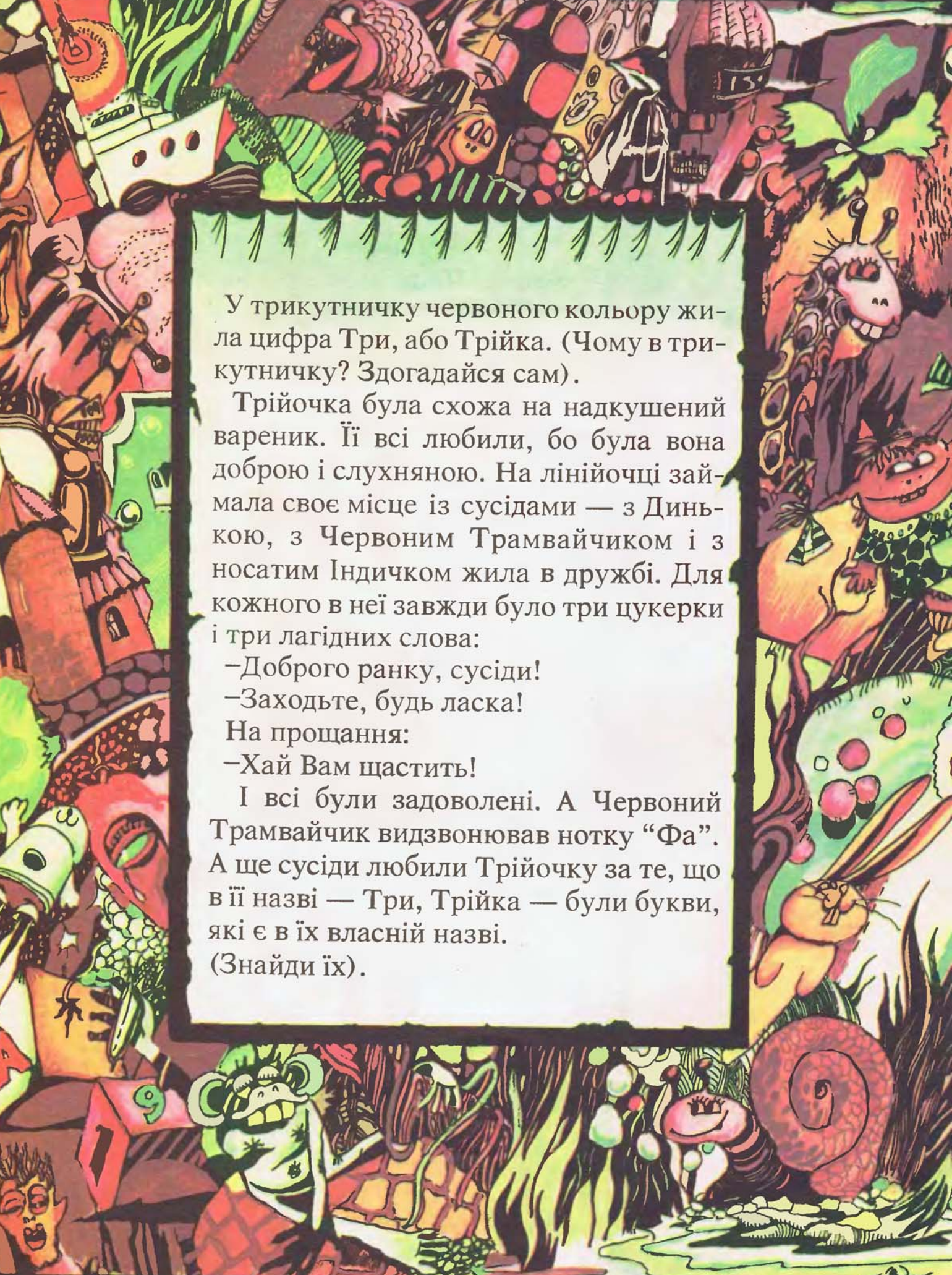
тр

ре

до

ми

У трикутничку червоного кольору жила цифра Три, або Трійка. (Чому в трикутничку? Здогадайся сам).

Трійочка була схожа на надкушений вареник. Її всі любили, бо була вона доброю і слухняною. На лінійочці займала своє місце із сусідами — з Динькою, з Червоним Трамвайчиком і з носатим Індичком жила в дружбі. Для кожного в неї завжди було три цукерки і три лагідних слова:

—Доброго ранку, сусіди!

—Заходьте, будь ласка!

На прощання:

—Хай Вам щастить!

І всі були задоволені. А Червоний Трамвайчик видзвонював нотку “Фа”. А ще сусіди любили Трійочку за те, що в її назві — Три, Трійка — були букви, які є в їх власній назві.

(Знайди їх).

три

ПІНДІК

и и

ТРАМВАЙ

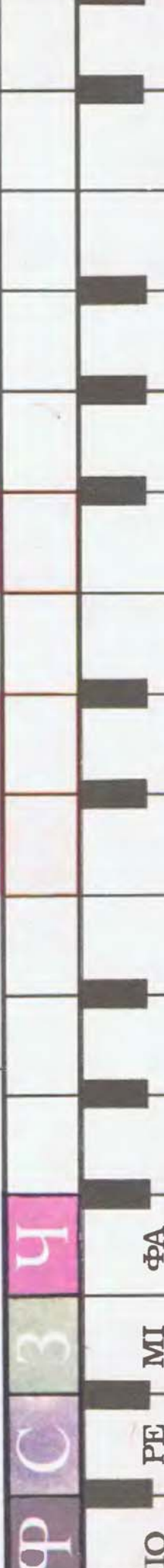

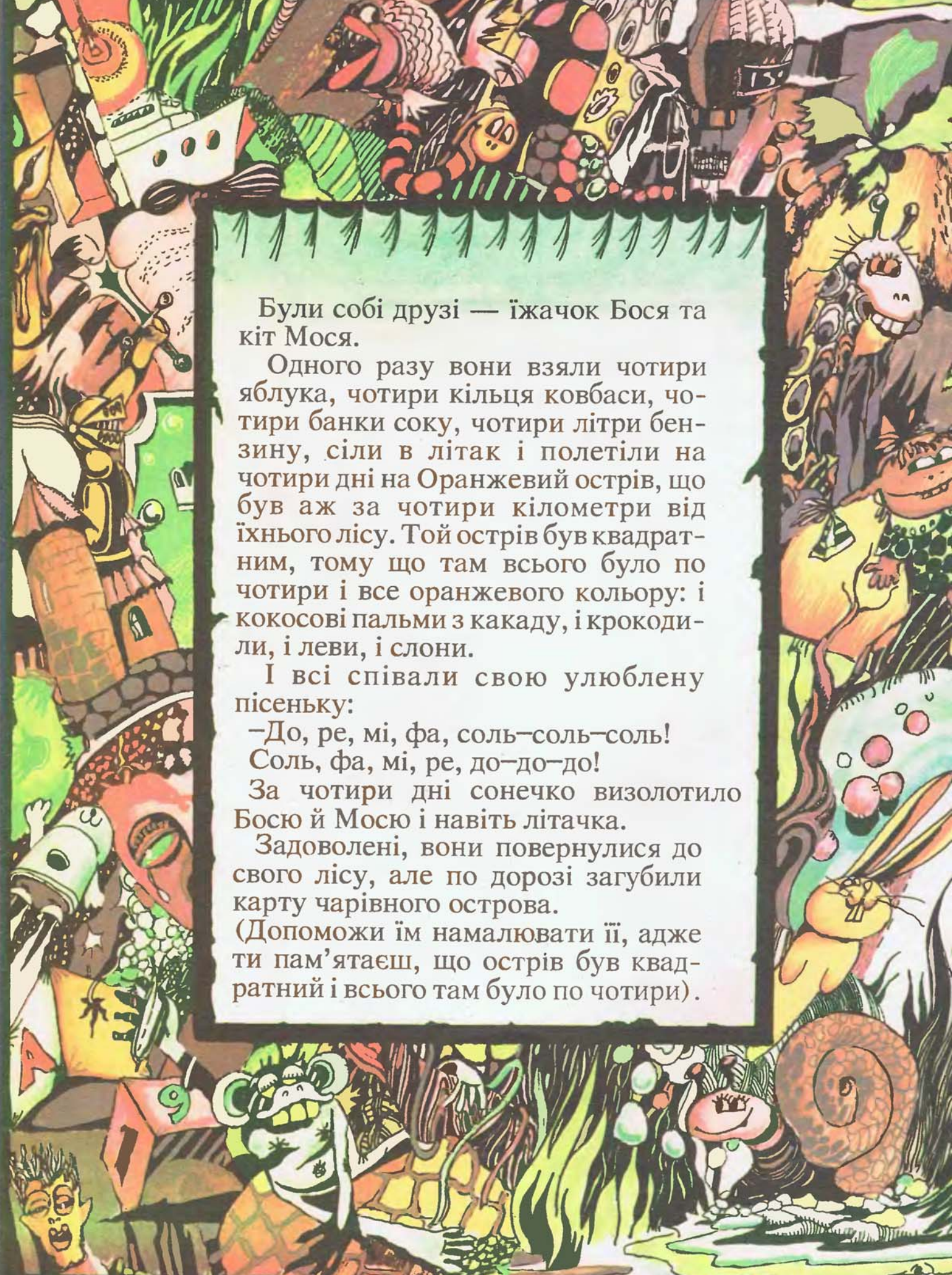
й й

ДИНЯ

и и

Були собі друзі — їжачок Бося та кіт Мося.

Одного разу вони взяли чотири яблука, чотири кільця ковбаси, чотири банки соку, чотири літри бензину, сіли в літак і полетіли на чотири дні на Оранжевий острів, що був аж за чотири кілометри від їхнього лісу. Той острів був квадратним, тому що там всього було по чотири і все оранжевого кольору: і кокосові пальми з какаду, і крокодили, і леви, і слони.

І всі співали свою улюблену пісеньку:

—До, ре, мі, фа, соль-соль-соль!

Соль, фа, мі, ре, до-до-до!

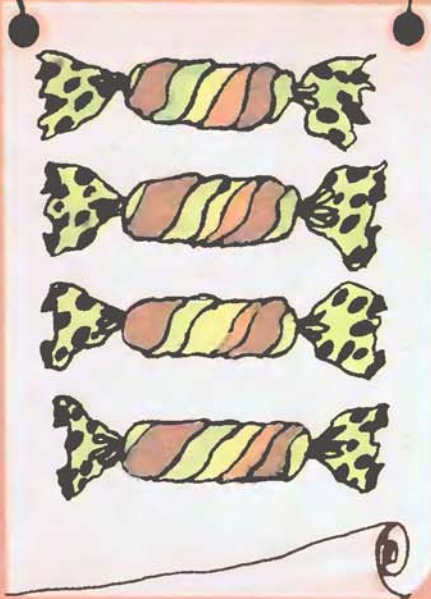
За чотири дні сонечко визолотило Босю й Мосю і навіть літачка.

Задоволені, вони повернулися до свого лісу, але по дорозі загубили карту чарівного острова.

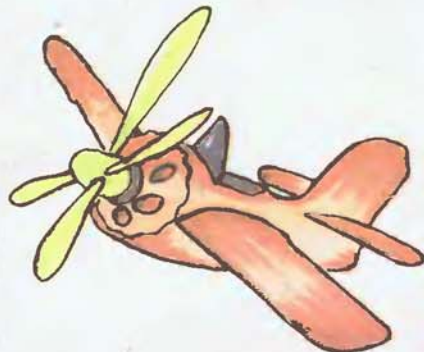
(Допоможи їм намалювати її, адже ти пам'ятаєш, що острів був квадратний і всього там було по чотири).

ЧОТИРИ

4

ЛІТАК

Л л

КІТ

К к

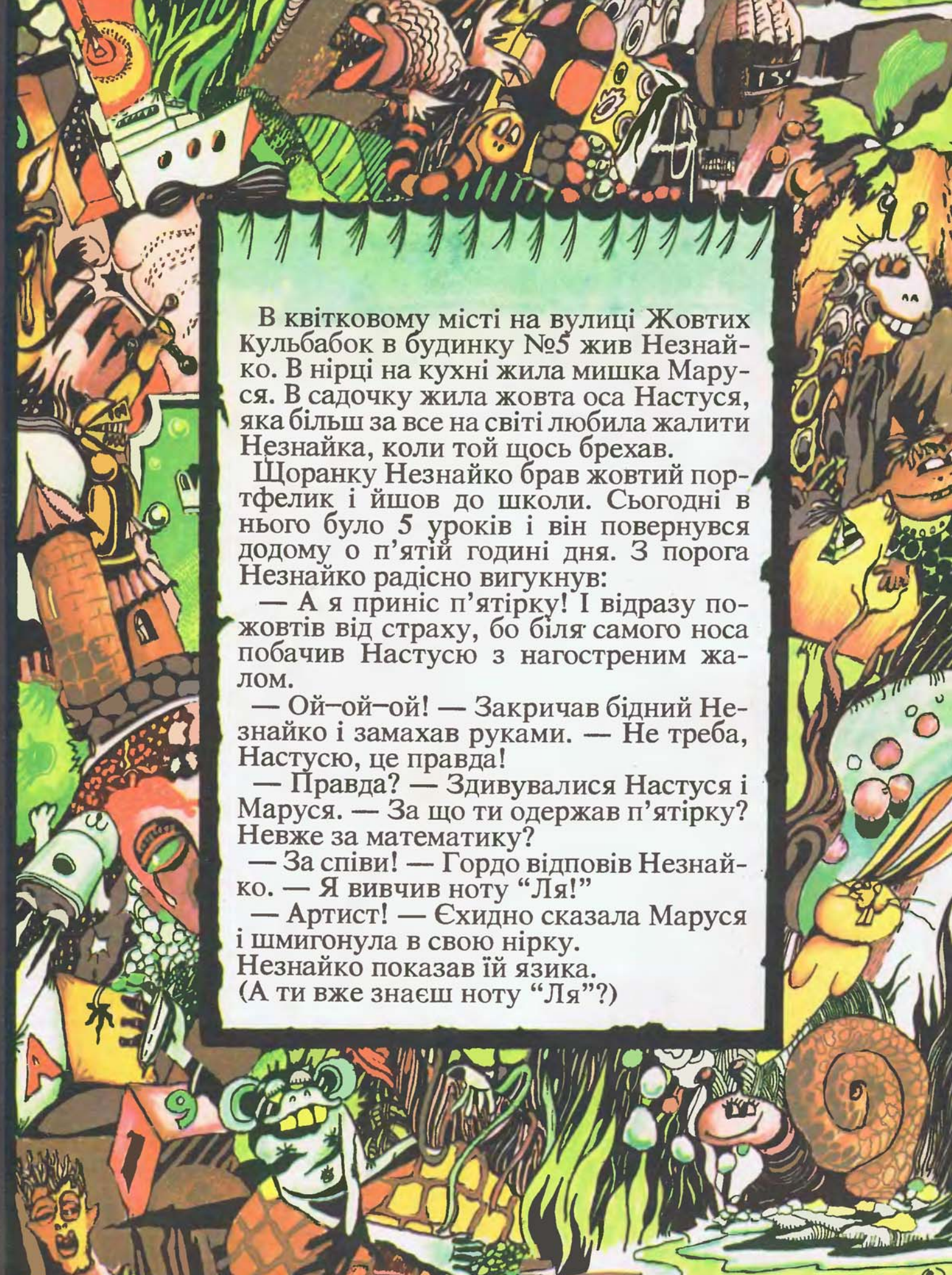
ЇЖАК

І і

Р С З Ч О

В квітковому місті на вулиці Жовтих Кульбабок в будинку №5 жив Незнайко. В нірці на кухні жила мишка Маруся. В садочку жила жовта оса Настуся, яка більш за все на світі любила жалити Незнайка, коли той щось брехав.

Щоранку Незнайко брав жовтий портфель і йшов до школи. Сьогодні в нього було 5 уроків і він повернувся додому о п'ятій годині дня. З порога Незнайко радісно вигукнув:

— А я приніс п'ятірку! І відразу пожовтів від страху, бо біля самого носа побачив Настусю з нагостреним жалом.

— Ой-ой-ой! — Закричав бідний Незнайко і замахав руками. — Не треба, Настусю, це правда!

— Правда? — Здивувалися Настуся і Маруся. — За що ти одержав п'ятірку? Невже за математику?

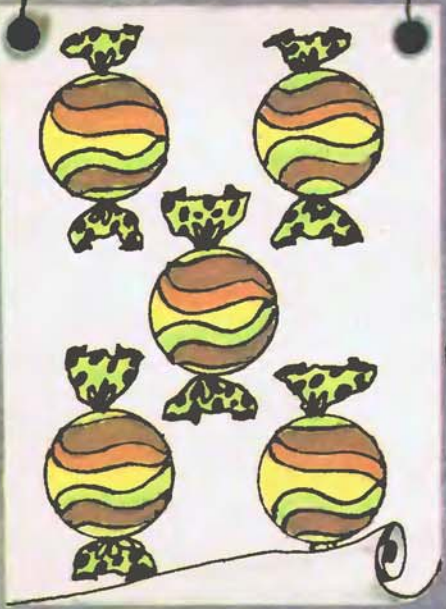
— За співи! — Гордо відповів Незнайко. — Я вивчив ноту "Ля!"

— Артист! — Єхидно сказала Маруся і шмигонула в свою нірку.

Незнайко показав їй язика.
(А ти вже знаєш ноту "Ля"?)

5

П'ЯТЬ

ОСА

О о

НЕЗНАЙКО

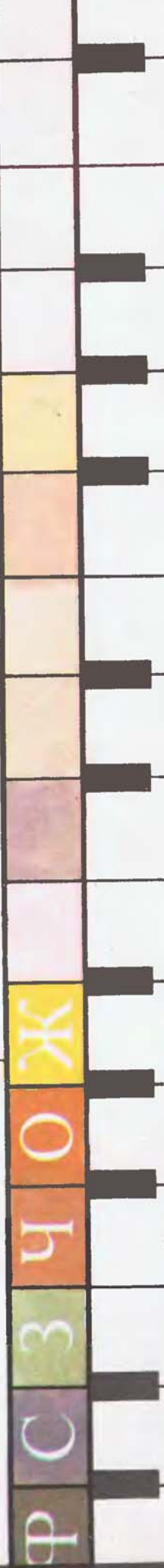
Н н

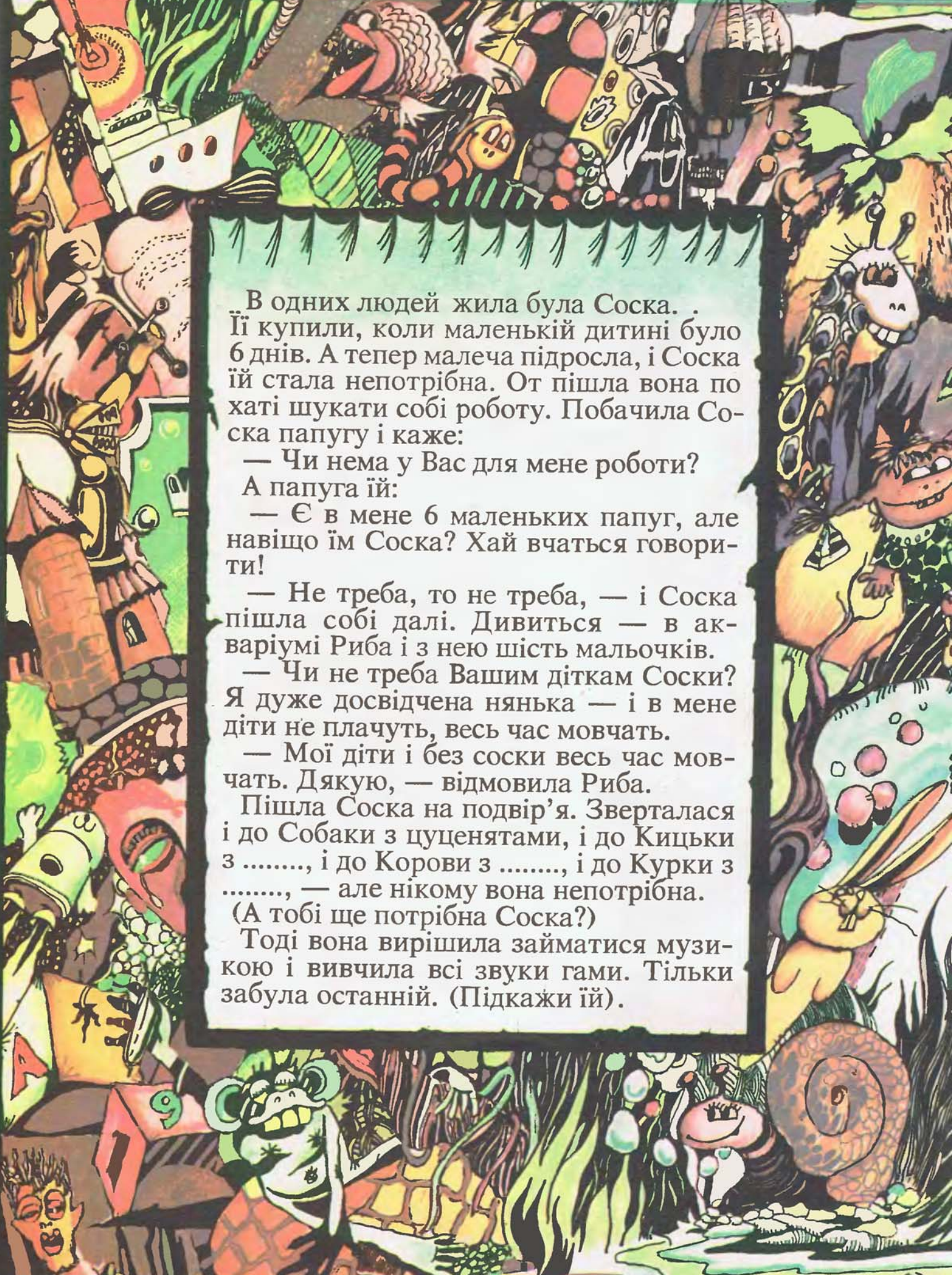
МИША

М м

Ф С З Ч О Ж

В одних людей жила була Соска. Її купили, коли маленькій дитині було 6 днів. А тепер малеча підросла, і Соска їй стала непотрібна. От пішла вона по хаті шукати собі роботу. Побачила Соска папугу і каже:

— Чи нема у Вас для мене роботи?

А папуга їй:

— Є в мене 6 маленьких папуг, але навіщо їм Соска? Хай вчаться говорити!

— Не треба, то не треба, — і Соска пішла собі далі. Дивиться — в акваріумі Риба і з нею шість мальочків.

— Чи не треба Вашим діткам Соски? Я дуже досвідчена нянька — і в мене діти не плачуть, весь час мовчать.

— Мої діти і без соски весь час мовчать. Дякую, — відмовила Риба.

Пішла Соска на подвір'я. Зверталася і до Собаки з цуценятами, і до Кицьки з ....., і до Корови з ....., і до Курки з ....., — але нікому вона непотрібна.

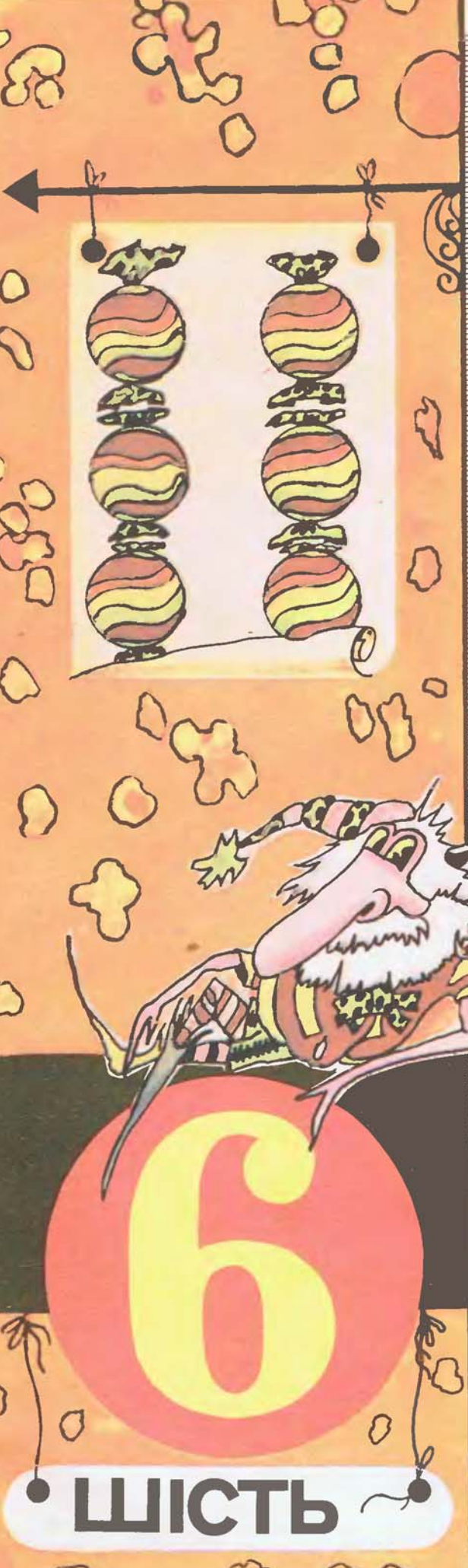
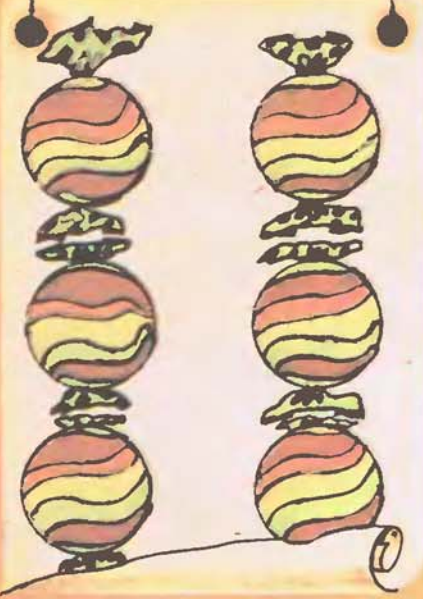
(А тобі ще потрібна Соска?)

Тоді вона вирішила займатися музикою і вивчила всі звуки гами. Тільки забула останній. (Підкажи їй).

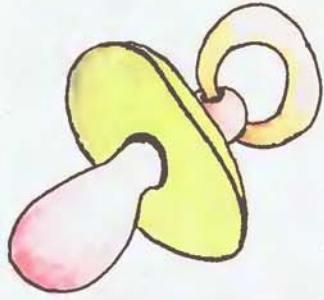

ШІСТЬ

6

СОСКА

С с

РИБА

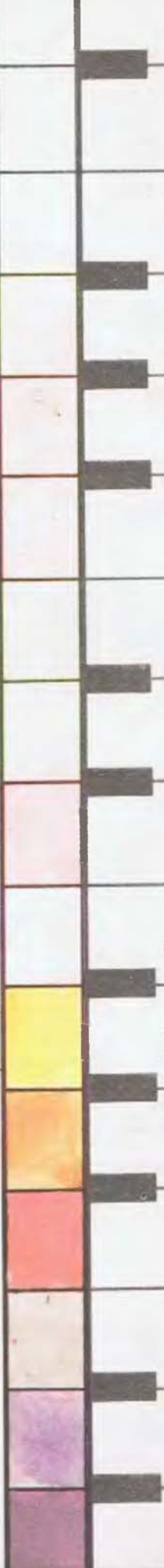

Р р

ПАПУГА

П п

Посеред лісу лежали фарби і вигравали на сонці всіма кольорами веселки. Тут їх побачив добрий Тигр. Його звали Матрац. І не зовсім добрий Удавчик, якого звали Фіма.

— Що це таке яскраве і так чудово пахне? — питає Матрац. Фіма і сам не знав, але почав вигадувати:

— О, це такий солодкий десерт!

— Мені? — Облизнувся Матрац.

— Не мені ж! Я не їм солодкого — слідкую за фігурою, — збрехав Фіма і сховався у кущах.

А добрий Матрац повірив йому і кожного дня ласував фарбами.

В понеділок він з'їв фіолетову і став, як фіалка. У вівторок посинів, як волошка. В середу ходив зелений, як жабеня, а в четвер — червоний, як рак. В п'ятницю був схожий на оранжевий апельсин. В суботу пожовтів, мов курчатко.

І, нарешті, в неділю з'їв останню фарбу і став білий, як Снігуронька.

Чарівний десерт скінчився. На скільки ж днів його вистачило?

(Загадай їх).

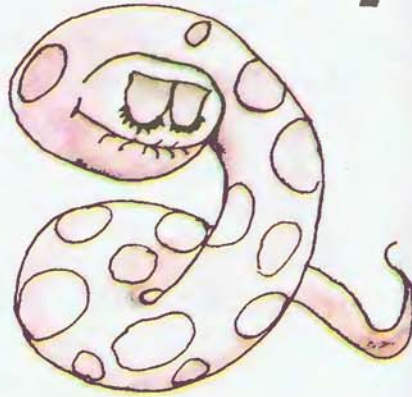
СИМ

ФАРБИ

Ф ф

УДАВ

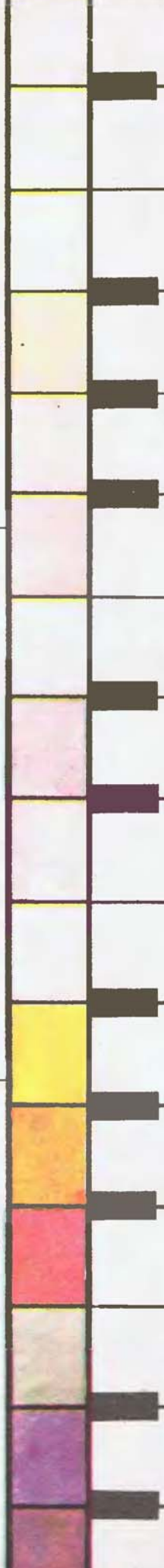

У у

ТИГР

Т т

ВЕСЕЛІ ЗАДАЧІ

Йшли 8 людей. Несли 8 хлібів.
Кожний чоловік ніс по два хліба.
Кожна жінка по цілому.
Кожна дитина по половині.
Скільки ж кого було?

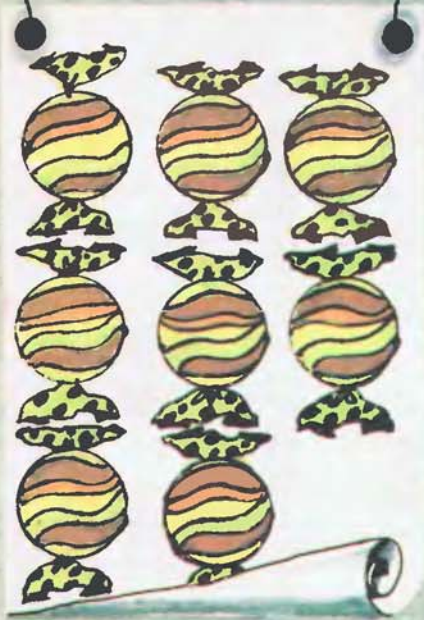
(1 чол., 5 жін., 2 дит.)

Йшов Кіндрат у Петроград.
А назустріч — 8 хлоп'ят.
У кожного по два кошика.
В кожному кошику — по два горщика.
Кожний горщик повний борщика.
І замислився старий Кіндрат:
“Скільки кошиків і горщиків з борщиком
Хлоп'ята несуть в Петроград?”
Ой, який нерозумний Кіндрат!
Він один лише йшов в Петроград.
А хлоп'ята із кошиками, з горщиками,
повними борщика,
Йшли назустріч йому в — Кострому.
(За Чуковським).

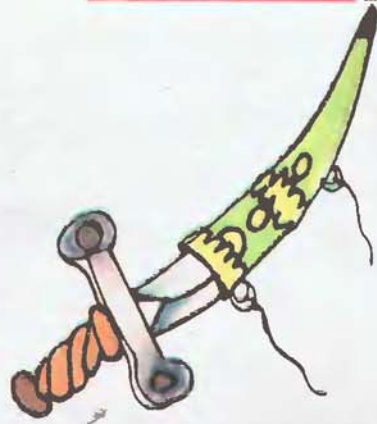
Що буде з козою,
коли їй мине сім років?
(підє восьмий)

ВІСІМ

ШАБЛЯ

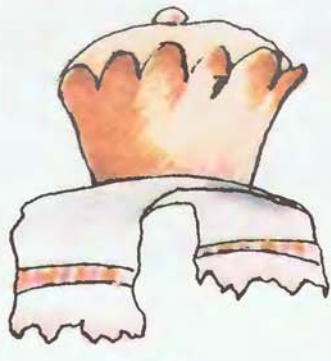
Ш ш

ЦИРК . ЧАКЛУН

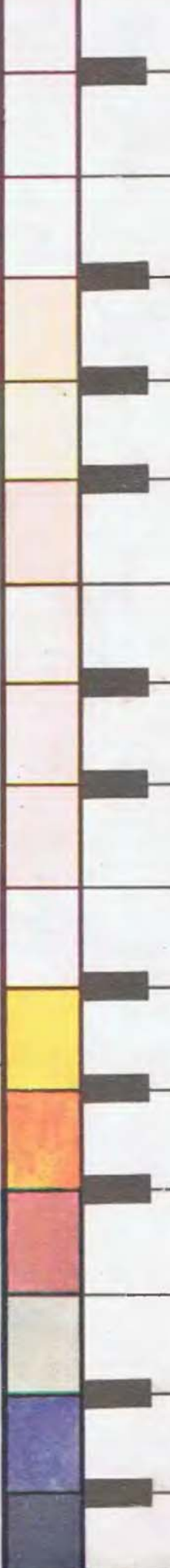

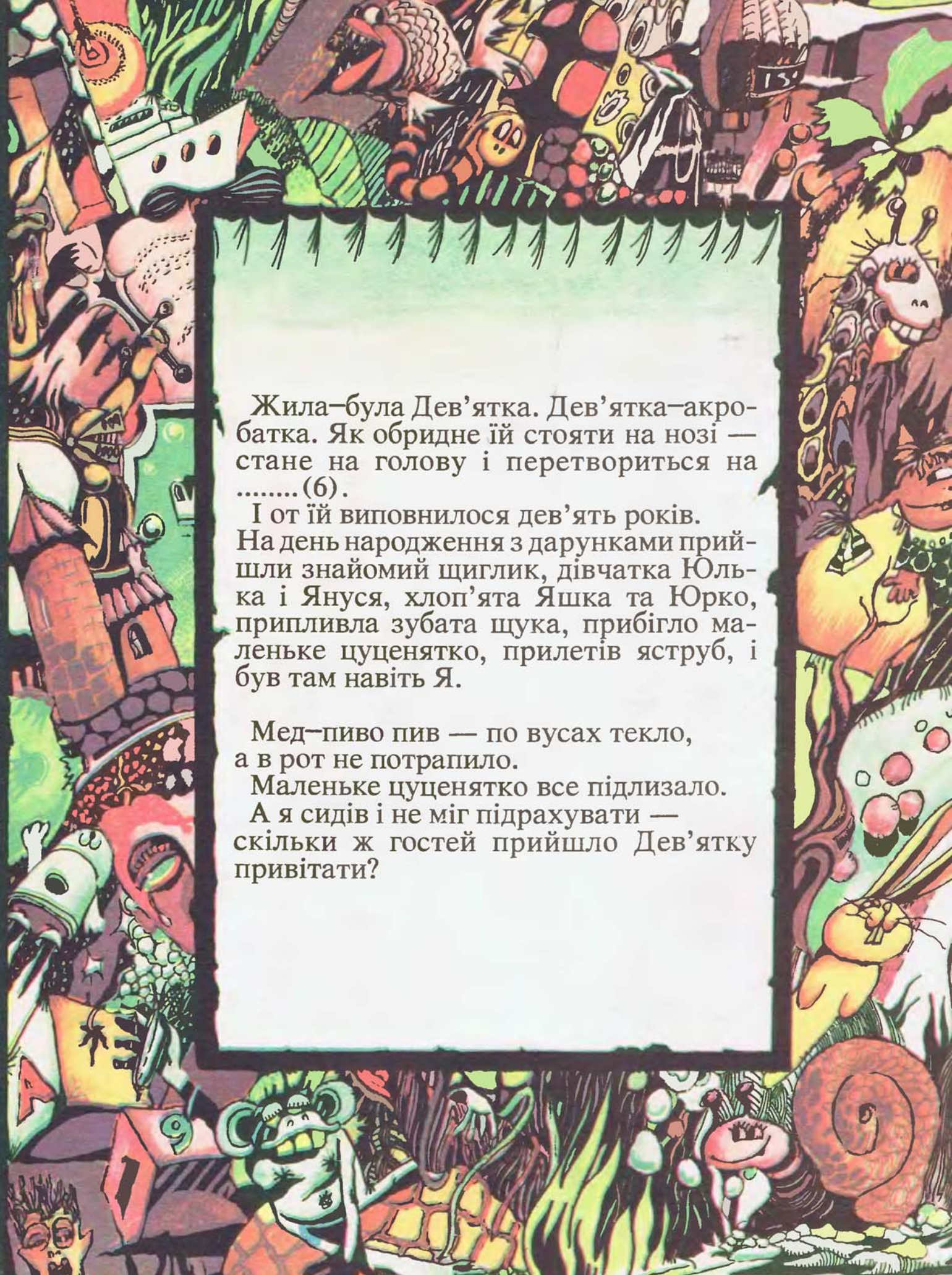
Ц ц

ХЛІВ

Х х

Жила-була Дев'ятка. Дев'ятка-акробатка. Як обридне їй стояти на нозі — стане на голову і перетвориться на ..... (6).

І от їй виповнилося дев'ять років. На день народження з дарунками прийшли знайомий щиглик, дівчатка Юлька і Януся, хлоп'ята Яшка та Юрко, припливла зубата щука, прибігло маленьке цуценятко, прилетів яструб, і був там навіть Я.

Мед-пиво пив — по вусах текло, а в рот не потрапило.

Маленьке цуценятко все підлизало.

А я сидів і не міг підрахувати — скільки ж гостей прийшло Дев'ятку привітати?

ДЕВ'ЯТЬ

9

ЯБЛУКО

Я Я

ЮРТА

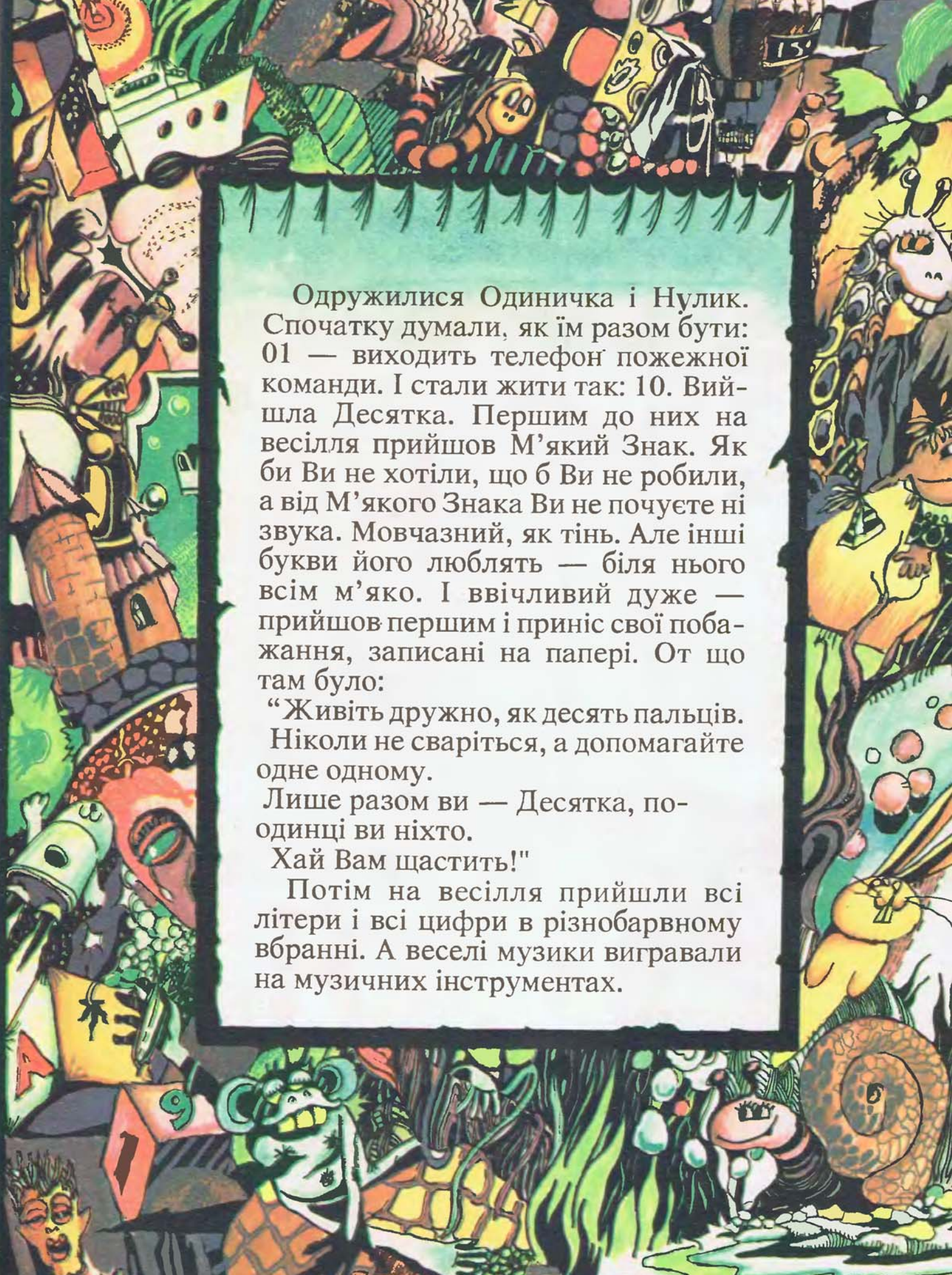
Ю Ю

ЩУКА

Щ Щ

Одружилися Одничка і Нулик. Спочатку думали, як їм разом бути: 01 — виходить телефон пожежної команди. І стали жити так: 10. Вийшла Десятка. Першим до них на весілля прийшов М'який Знак. Як би Ви не хотіли, що б Ви не робили, а від М'якого Знака Ви не почуєте ні звука. Мовчазний, як тінь. Але інші букви його люблять — біля нього всім м'яко. І ввічливий дуже — прийшов першим і приніс свої побажання, записані на папері. От що там було:

“Живіть дружно, як десять пальців. Ніколи не сваріться, а допомагайте одне одному.

Лише разом ви — Десятка, по-одинці ви ніхто.

Хай Вам щастить!”

Потім на весілля прийшли всі літери і всі цифри в різнобарвному вбранні. А веселі музики вигравали на музичних інструментах.

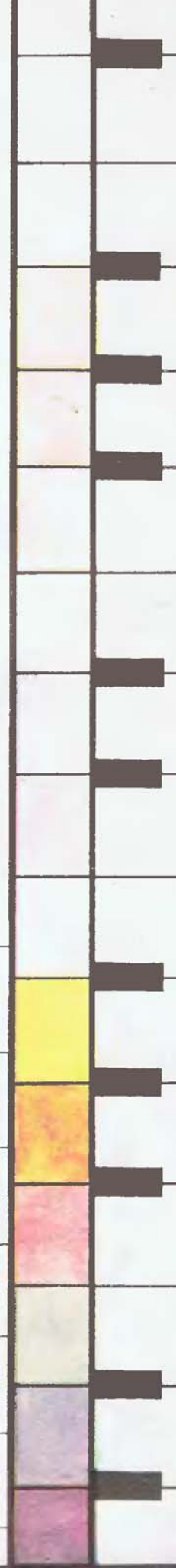

Ь

- Б БІЛИЙ
- Ж ЖОВТИЙ
- О ОРАНЖЕВИЙ
- Ч ЧЕРВОНИЙ
- З ЗЕЛЕНИЙ
- С СИНІЙ
- Ф ФІОЛЕТОВИЙ

Важко нести свою хатинку на собі. Але ця хатиночка незвичайна — в ній найрізноманітніші знання. Хочеш знати, які? Давай заглянемо!

12

Знайомся — це пан Крокус — маг і чародій, професор всіляких наук. Він все знає, все вміє, все бачить, все чує і розповість тобі багато цікавого і чудового.

Ось послухай.

Мій маленький друже!

Чи знаєш ти, що в давню давнину всі люди на Землі розмовляли однією мовою і розуміли одне одного?

Та одного разу вони захотіли побудувати височенну вежу, щоб дістати аж до неба і прославити себе.

Але Бог не допустив цього.

Господь змішав мови людей, і люди перестали розуміти один одного і не змогли далі будувати вежу.

Потім Бог розсіяв людей звідти по всій Землі. А те місце стало називатися «Вавилон», тобто «змішення».

Так розповідає Біблія.

Взагалі ж у світі безліч різних мов, зовсім не схожих між собою. Але люди мандрують по різних країнах, знайомляться з їх мешканцями, спілкуються з ними. Як? Звичайно, не на пальцях. Для цього вони вивчають іноземну мову.

Наша рідна мова — українська, ніжна, солов'їна. А найбільш поширена зараз у світі — англійська мова.

Уяви собі, що ти потрапляєш в іншу країну, або знайомишся, приміром, з жителем Канади. Що ти можеш йому сказати при першій зустрічі?

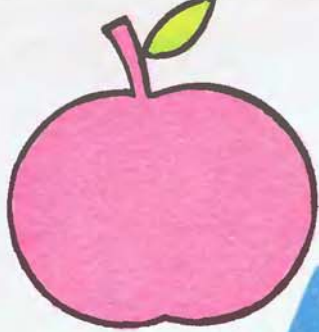
Отже, слухай і повторюй.

Як тебе звать?
Як тебе звать?
Скажи мені, будь ласка,
Як тебе звать?
Мене звать.....
Ось як мене звать.
Скільки тобі років?
Скільки тобі років?
Скажи мені, будь ласка,
Скільки тобі років?
Мені ..... років.
Ось скільки мені років.
Де ти живеш?
Де ти живеш?
Скажи мені, будь ласка,
де ти живеш?
Я живу .....
Ось де я живу.

What is your name?
What is your name?
Now tell me, please,
What is your name?
My name is .....
That's my name.
How old are you?
How old are you?
Now tell me, please,
How old are you?
I am .....
That's my age.
Where do you live?
Where do you live?
Now tell me, please
Where do you live?
I live in ....
That's where I live.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
one	two	three	four	five	six	seven	eight	nine	ten

APPLE

A

BALL

B

CAT

C

GOAT

G

HOUSE

H

INSECT

I

MOUSE

M

NURSE

N

P

PANDA

OCTOPUS

O

UMBRELLA

U

VIOLIN

V

WATCH

W

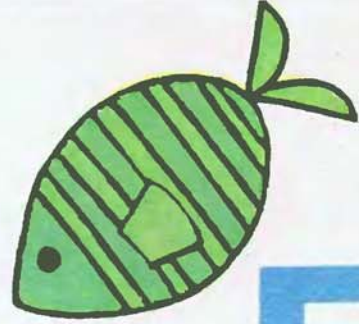
DUCK

D

ELEPHANT

E

FISH

F

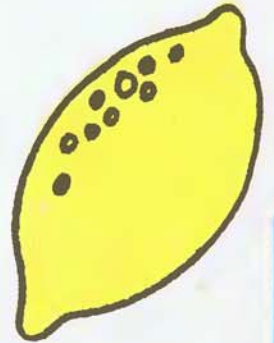
JAM

J

KANGAROO

K

LEMON

L

QUEEN

Q

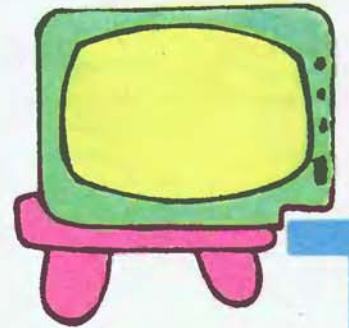
RABBIT

R

SUN

S

TELEVISION

T

Xasin FOX

X

YACHT

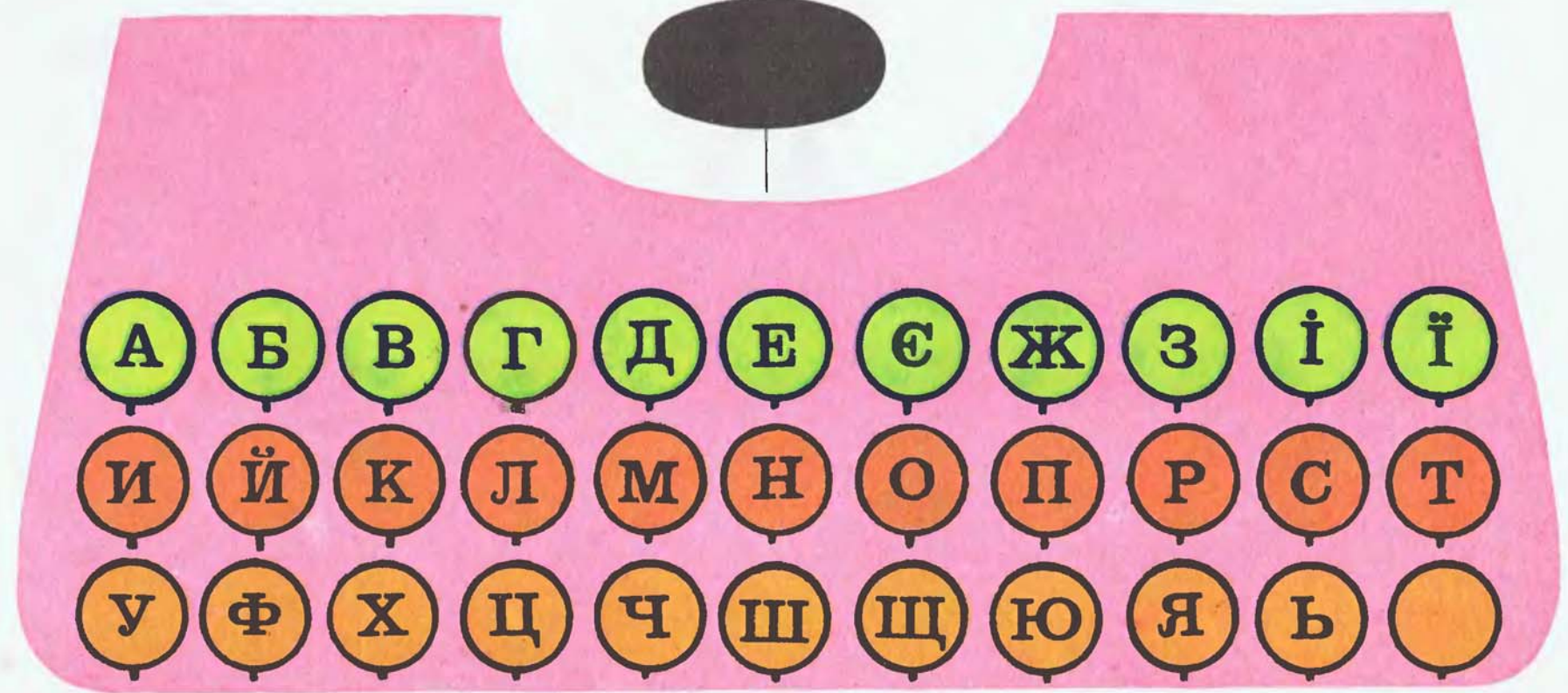
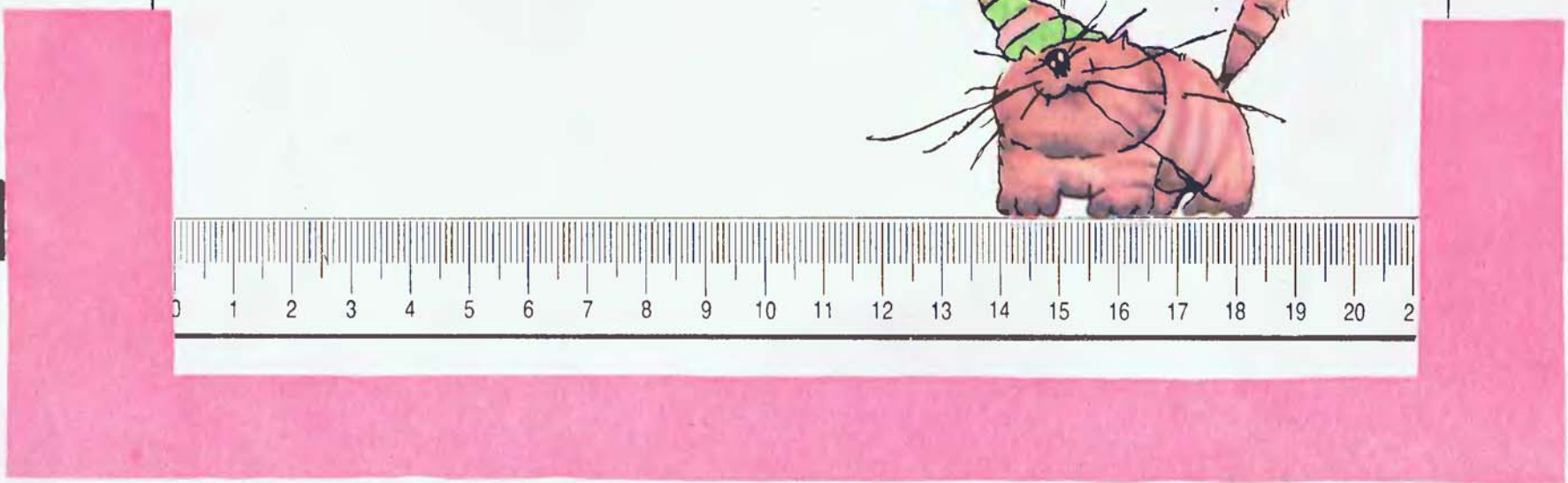
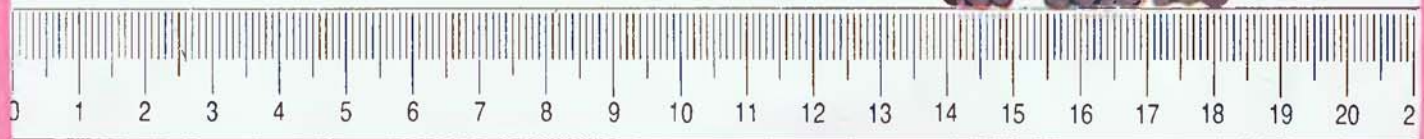
Y

ZEBRA

Z

A B C D E F G
H I J K L M N
O P Q R S T U
V W X Y

А	Б	В	Г	Д	Е	Ё	Ж	З	І	Ї
И	Й	К	Л	М	Н	О	П	Р	С	Т
У	Ф	Х	Ц	Ч	Ш	Щ	Ю	Я	Ъ	

1

Вдягай кольорові окуляри і поїди в чудову країну веселки, фарб і різнокольорових олівців!

Нам здається, що кольори мають тільки назву. Насправді, вони живуть своїм життям.

Серед них є головні — червоний, синій і жовтий, а всі решта виходять від їх змішування. (Спробуй сам)

2

Існують насичені кольори і ненасичені — порівняй, коли розглянеш світлішим або темнішим екран чорно-білого телевізора.

3

4

1

3

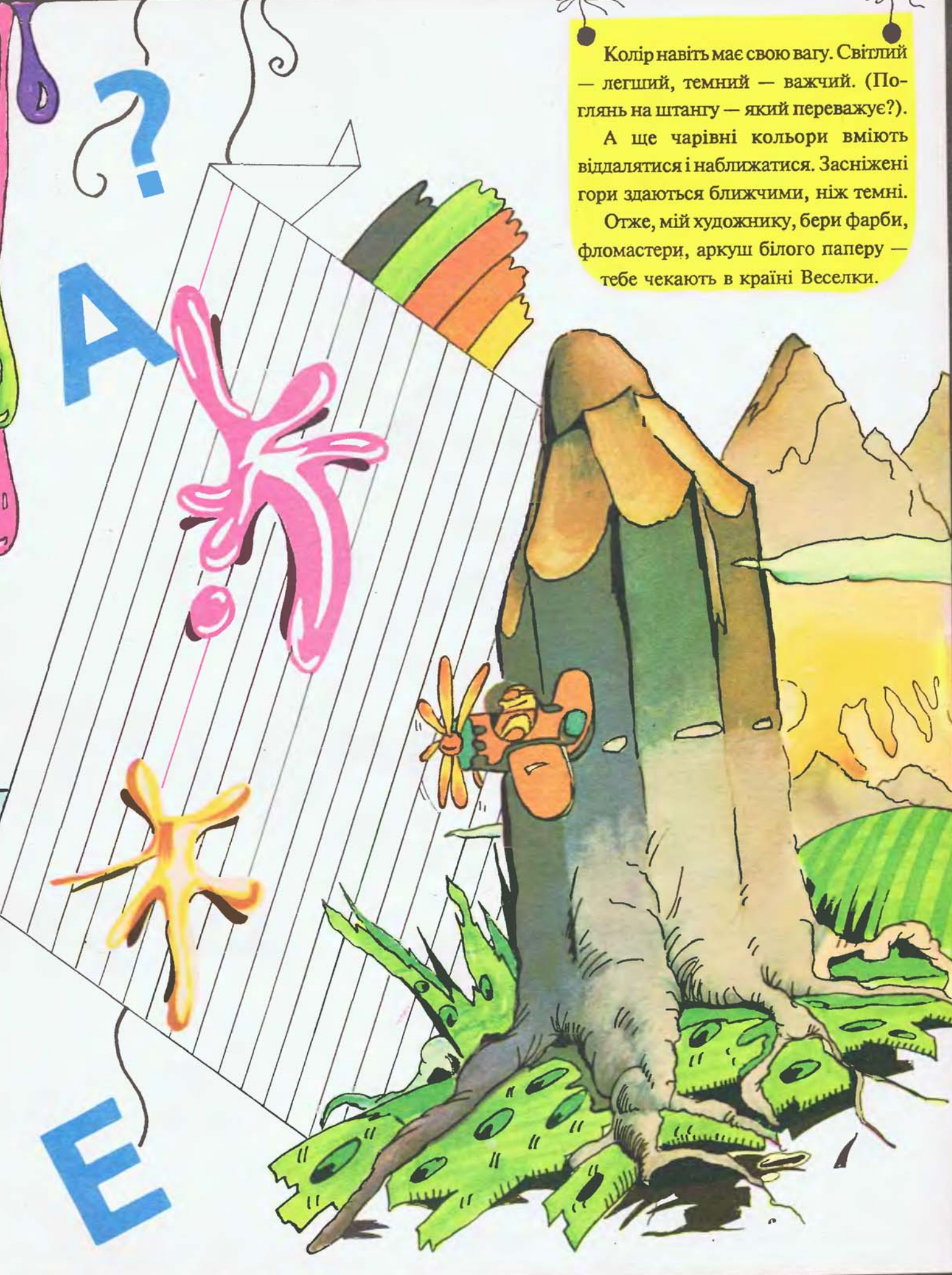
?

Колір навіть має свою вагу. Світлий — легший, темний — важчий. (Поглянь на штангу — який переважає?).

А ще чарівні кольори вміють віддалятися і наближатися. Засніжені гори здаються ближчими, ніж темні.

Отже, мій художнику, бери фарби, фломастери, аркуш білого паперу — тебе чекають в країні Веселки.

Відомо, що папуги не співають пісень. А наш Петруша в душі музикант. Хочеш, він тебе навчить музичної грамоти?

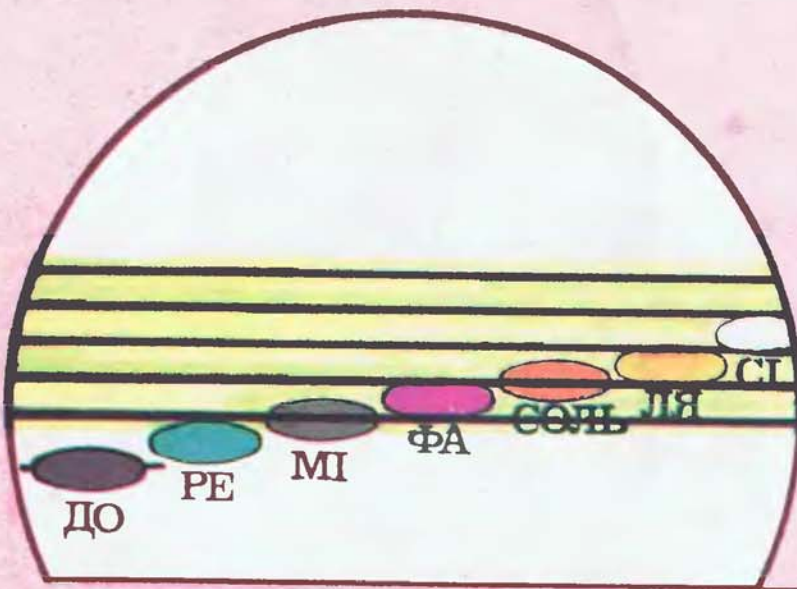
Як записати музичні звуки? Дуже просто. За допомогою семи нот. Пам'ятаєш їх?

Вони живуть на п'яти лінійочках, а відчиняють їх два ключі — скрипичний та басовий . Чому?

Тому, що всі звуки різні за висотою. Середні та високі відчиняє — , а низькі —

Кожна нота забарвлена в свій колір, і її звучання схоже до чиеїсь розмови. Розглянь малюнки і, якщо в тебе є будь-який музичний інструмент, послухай, чи дійсно нота

До реве, як корова,
 Мі виє, як вовк,
 Ля щечече, як пташечка,
 а Сі пищить, як мишеня?

1

ДО

2

РЕ

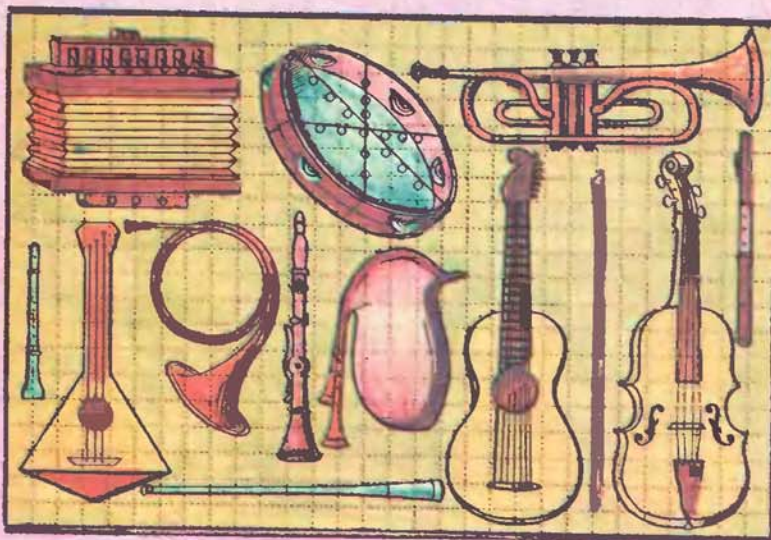
3

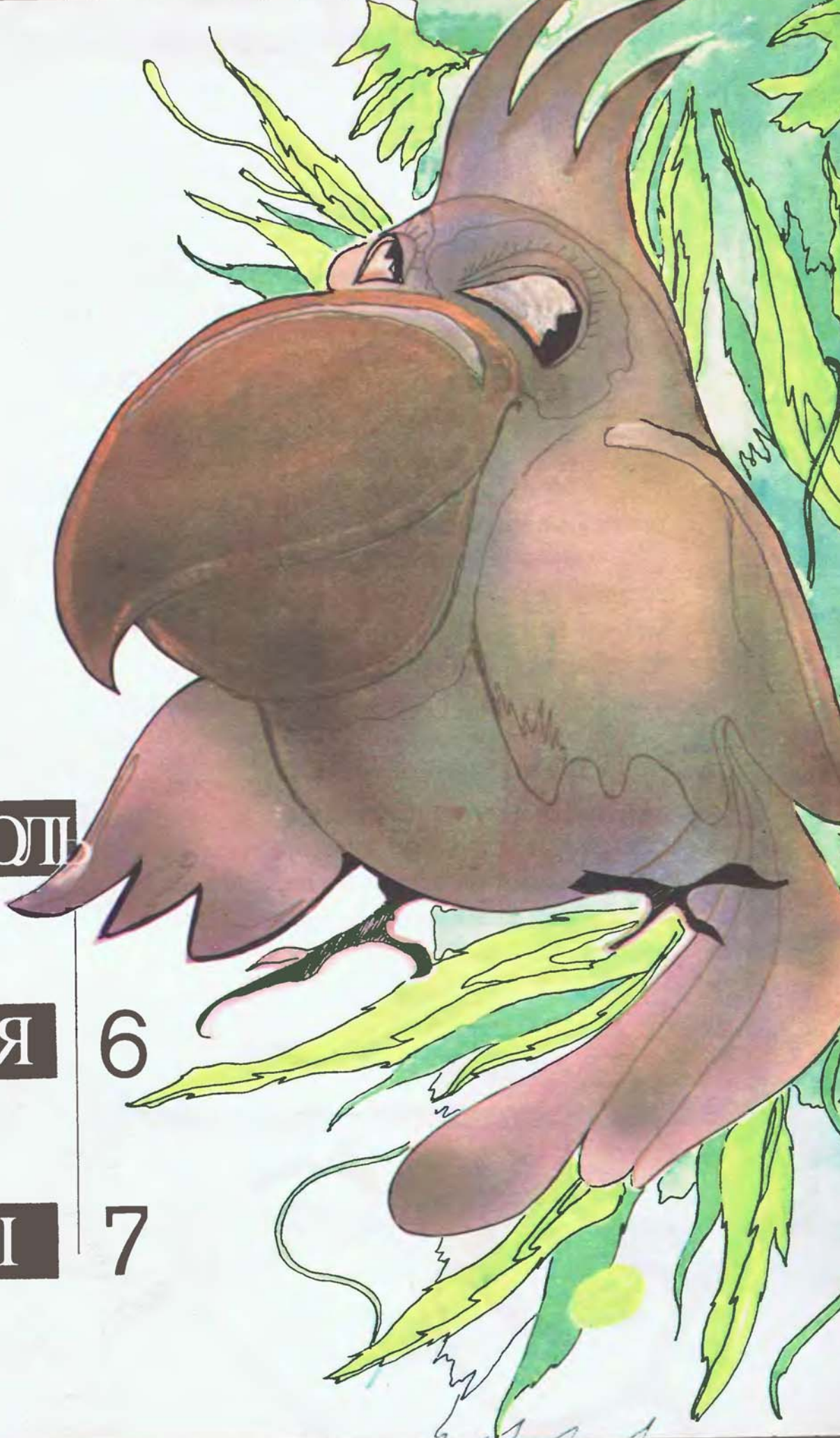
МІ

4

ФА

СОЛ

ЛЯ

6

СІ

7

КОРОВА

Корова Анфіса була красуня: томні очі, довгі вії, білі зуби, пишний чубчик. Вся череда нею милувалася. Особливо бик Вася.

Та одного разу на пасовищі Анфіса заявляє:

— Я сідаю на діету!

Корови розкрили роти.

— Молока давати не буду, — продовжує Анфіса, — щоб мені вим'я не розтягнули. І взагалі, обридло бути товстою!

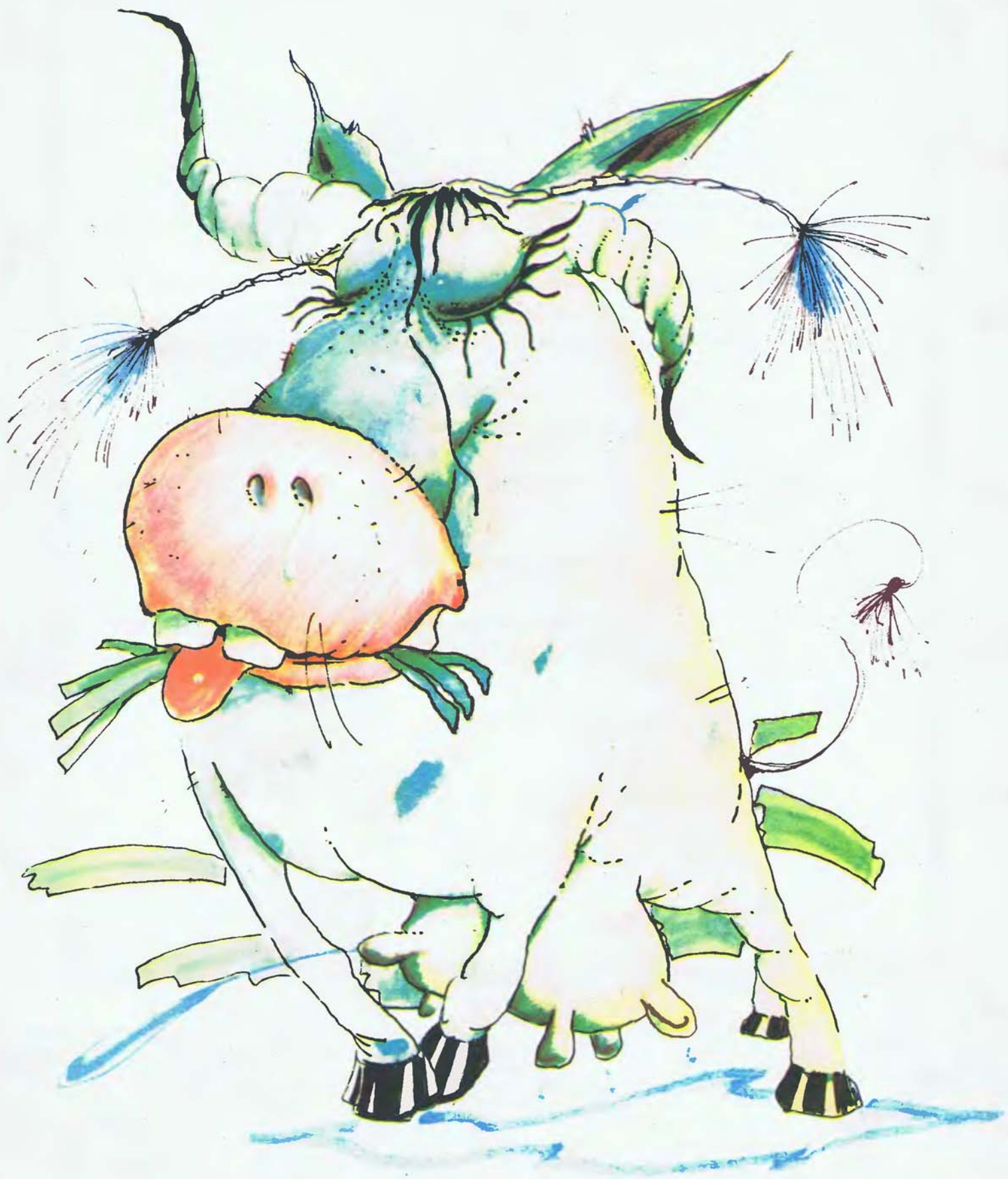
— Знов «Бурди» надивилась! — мукнула Ласуня. Корови закрили роти і знов почали їсти. Минають дні, а Анфіса своє: молока не дає, в хаті нема ні сметани, ні сиру, ні масла. Схудла, змарніла. Ніхто вже нею не милується. Навіть бик Вася. А господар і зовсім грозився шкіру спустити.

Зажурилася Анфіса.

А Ласуня їй каже:

— Схаменися, дурненька! Не журися, рідненька! Їж травичку, пий водичку, давай дітям молочко. Корова повинна бути коровою — з теплим боком, з повним вим'ям. Недарма її люди називають своєю годувальницею.

Де живе пан Крокус — ніхто не знає. Але часто його бачать мандруючим по вулицях міста в своєму старовинному «Шевроле».

Пан Крокус — уважний і чемний водій, і також поважає уважних і чемних пішоходів.

Одного разу неуважна Жирафа перебігла вулицю перед самою машиною пана Крокуса, і він обернув її на світлофор з трьома очима. І відтоді Жирафа — світлофорик всіх навчав:

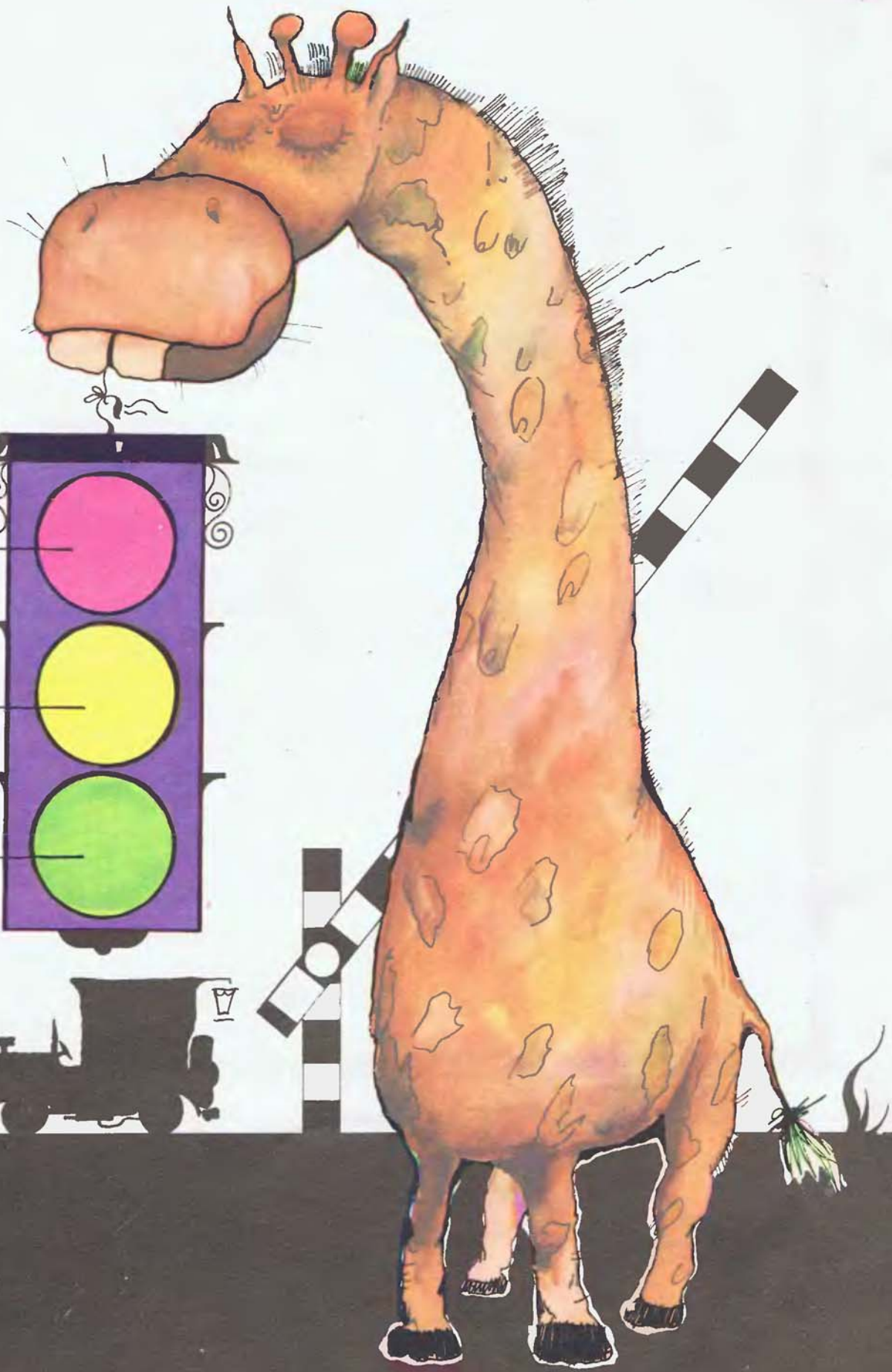
Повинні знати всі малята,
Як їм дорогу перейти.
Червоне світло — всім стояти,
Увага — жовте,
А зелене — йти!

А другого разу роззява Зебра переходила вулицю не там, де потрібно, і пан Крокус перетворив її на пішохідну доріжку.

І відтоді пішохідний перехід називають «зеброю» і лише по ньому переходять вулицю.

Пан Крокус слідкує за тобою на вулиці. Дивись, щоб він і тебе часом не перетворив на якийсь дорожний знак!

СТІЙ

УВАГА

ЙДИ

Пам'ятаєш, як первісні люди визначали час за сонцем?

Довго ще потім стародавні вчені намагалися створити чудовий прилад, який би показував точний час. Годинники були сонячні, пісочні, водяні, навіть квіткові та пташинні.

Нарешті годинник придбав сучасний вигляд — циферблат на 12 поділок і 2 стрілочки.

Хочеш, послухаємо розмову стрілочок?

Вони весь час тихенько шепочуться між собою — Велика Хвилинна і Маленька Годинна.

— Я вже пробігла ціле коло, а ти топчешся на місці, лише до одиниці доповзла, — дорікає Хвилинна.

Годинна мовчить і повільно суне далі.

— От ти черепаха, — обурюється Хвилинна. — Ти тільки одне коло зробила, а я вже 12 разів прокрутилася. Притомилася я. Відпочину трохи.

— Що ти! Не можна нам з тобою відпочивати! Час не стоїть на місці, а біжить, його не повернеш. Як відстанемо, кому ми тоді потрібні? — Захвилювалася Годинна стрілочка.

— То ми вже сьогодні показали всі 12 годин. Навіщо далі бігати знов?

— 12 годин — це лише півдоби. А ціла доба — від ночі до ночі — 24 години. Після половини дня я показую не знов першу, другу, третю, а тринадцяту, чотирнадцяту, п'ятнадцяту години, і так далі.

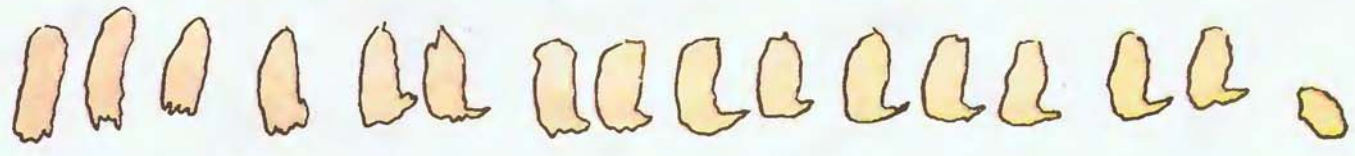
— А коли мине 24 година, відпочинемо?

— Як зламаємось, то відпочинемо. А зараз пішли. Час не чекає!

Так і досі ходять одна за одною Годинна і Хвилинна стрілочки.

ТАБЛИЦЯ МНОЖЕННЯ

$2 \times 1 = 2$	$3 \times 1 = 3$	$4 \times 1 = 4$	$5 \times 1 = 5$
$2 \times 2 = 4$	$3 \times 2 = 6$	$4 \times 2 = 8$	$5 \times 2 = 10$
$2 \times 3 = 6$	$3 \times 3 = 9$	$4 \times 3 = 12$	$5 \times 3 = 15$
$2 \times 4 = 8$	$3 \times 4 = 12$	$4 \times 4 = 16$	$5 \times 4 = 20$
$2 \times 5 = 10$	$3 \times 5 = 15$	$4 \times 5 = 20$	$5 \times 5 = 25$
$2 \times 6 = 12$	$3 \times 6 = 18$	$4 \times 6 = 24$	$5 \times 6 = 30$
$2 \times 7 = 14$	$3 \times 7 = 21$	$4 \times 7 = 28$	$5 \times 7 = 35$
$2 \times 8 = 16$	$3 \times 8 = 24$	$4 \times 8 = 32$	$5 \times 8 = 40$
$2 \times 9 = 18$	$3 \times 9 = 27$	$4 \times 9 = 36$	$5 \times 9 = 45$
$2 \times 10 = 20$	$3 \times 10 = 30$	$4 \times 10 = 40$	$5 \times 10 = 50$

$6 \times 1 = 6$	$7 \times 1 = 7$	$8 \times 1 = 8$	$9 \times 1 = 9$
$6 \times 2 = 12$	$7 \times 2 = 14$	$8 \times 2 = 16$	$9 \times 2 = 18$
$6 \times 3 = 18$	$7 \times 3 = 21$	$8 \times 3 = 24$	$9 \times 3 = 27$
$6 \times 4 = 24$	$7 \times 4 = 28$	$8 \times 4 = 32$	$9 \times 4 = 36$
$6 \times 5 = 30$	$7 \times 5 = 35$	$8 \times 5 = 40$	$9 \times 5 = 45$
$6 \times 6 = 36$	$7 \times 6 = 42$	$8 \times 6 = 48$	$9 \times 6 = 54$
$6 \times 7 = 42$	$7 \times 7 = 49$	$8 \times 7 = 56$	$9 \times 7 = 63$
$6 \times 8 = 48$	$7 \times 8 = 56$	$8 \times 8 = 64$	$9 \times 8 = 72$
$6 \times 9 = 54$	$7 \times 9 = 63$	$8 \times 9 = 72$	$9 \times 9 = 81$
$6 \times 10 = 60$	$7 \times 10 = 70$	$8 \times 10 = 80$	$9 \times 10 = 90$

Уяви собі, як все поринає в морок вночі, коли вимкнуті всі ліхтарі.

В такий темряві був колись весь світ. Тоді не було трави і дерев, чудових квітів і птахів. Всесвіт був темним і безладним.

Проте Бог не хотів, щоб все залишалось так, і Він створив цей дивовижний світ.

У священній книзі Біблії описано сотворіння світу за словом Божим:

«Спершу створив Бог небо і землю».

А вчені вважають, що наша і інші планети, і Сонечко — все утворилося з космічного пилу. Як? Так, як налипає сніг до снігової кулі, коли діти ліплять снігову бабу. Багато часу пройшло, поки виліпились у космосі такі величезні кулі і закрутились навколо Сонця.

Навколо нашого Сонечка обертається 9 планет. Як спортсмени, вони біжать кожна по своїй доріжці.

Це наша Сонячна система. Наша Земля біжить по третій доріжці. Вона невеличка, та Природа їй дарувала життя. Інші планети сплять — вони ще чекають на своє життя.

ПЛУТОН

НЕПТУН

УРАН

САТУРН

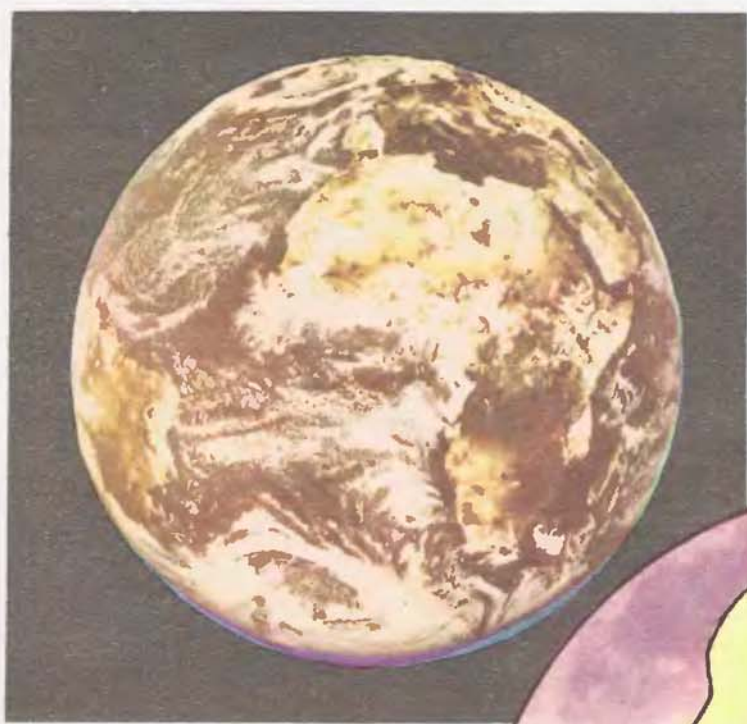
ЮПИТЕР

МАРС

ЗЕМЛЯ

ВЕНЕРА

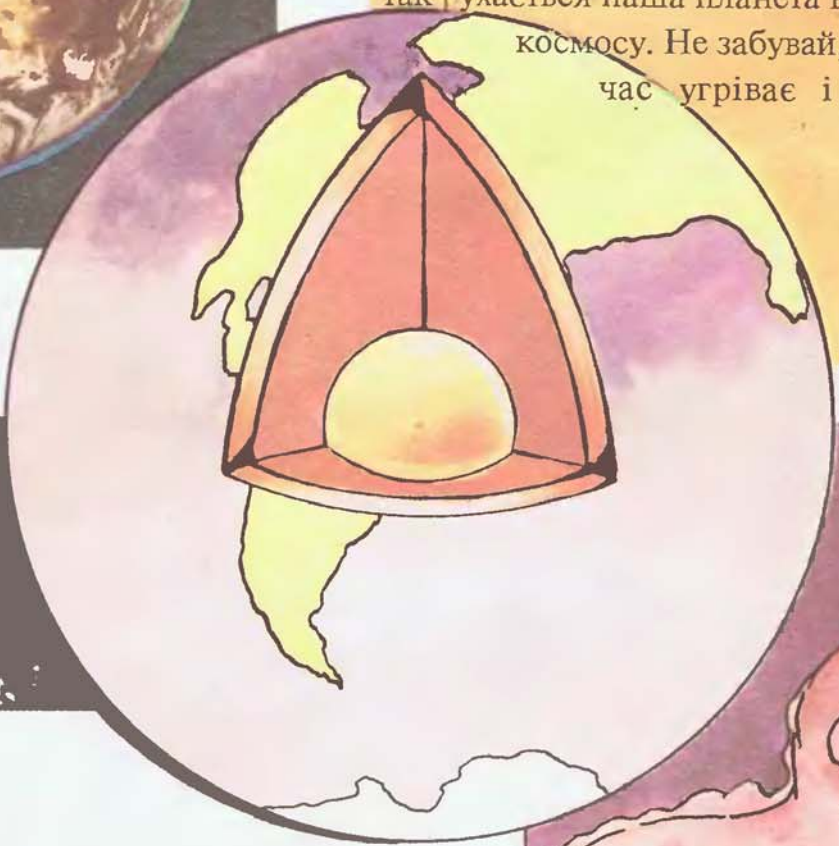
МЕРКУРИЙ

1

Якщо на нашу Землю подивитися з Місяця, то ми з с тобою побачили б дивовижну блакитну кулю, схожу на яблуко. А якби від цього яблука відрізати дольку, аж до середини, відкрилися б нутрощі нашої планети: земна кора, мантія, ядро.

Ти колись бачив, як летить бумеранг? Він описує велике коло, безперервно обертаючись кругом себе. Приблизно так рухається наша планета в безмежжі космосу. Не забувай, що її весь час угріває і освітлює сонечко.

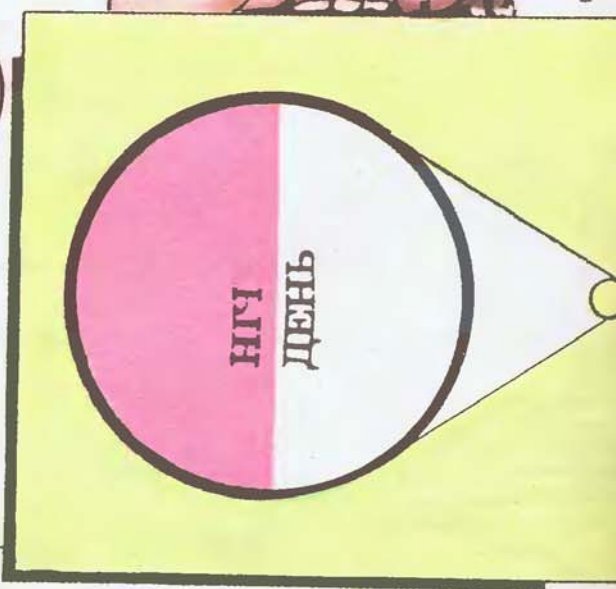
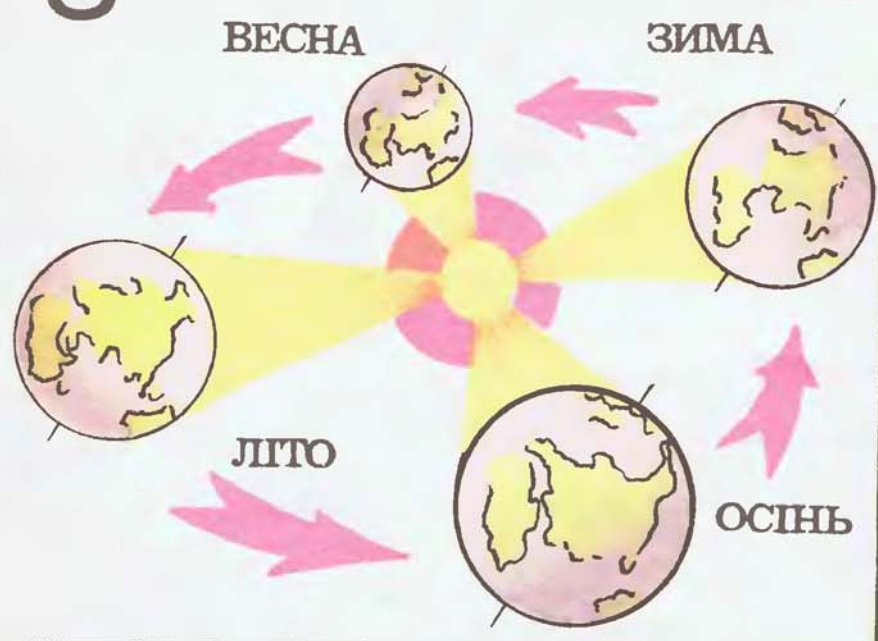

2

4

3

Один оборот кругом себе — це одна доба.
Одна половинка всміхається до сонечка —
там день, 2 половинка спить — там ніч. А
велике коло кругом сонечка — це рік. По-
різному освітлюються частини Землі протягом
року. Де багато сонячного світла і тепла —
там весна і літо. З іншого боку — навпаки
холодно. Там зима і осінь.

За півроку планета пересунулась по великому колу і підставила сонечку свій змерзлий бік
— там стало літо, а друга половинка мерзне — там зима. Дивина!

Земляни називають свою планету блакитною.

І дійсно, поглянь.

Це карта Землі. Її вигляд з обох боків.

Автомобільчик мандрує по західній півкулі. Там, між Тихим та Атлантичним океанами, лежать дві Америки — Північна і Південна.

А Хлопчик-Дзига летить над східною півкулею. Тут живемо ми з тобою. Звичайно, не в Африці, і не в Азії, і

навіть не в Австралії. Наша Україна знаходиться в Європі. Де саме? Пошукай.

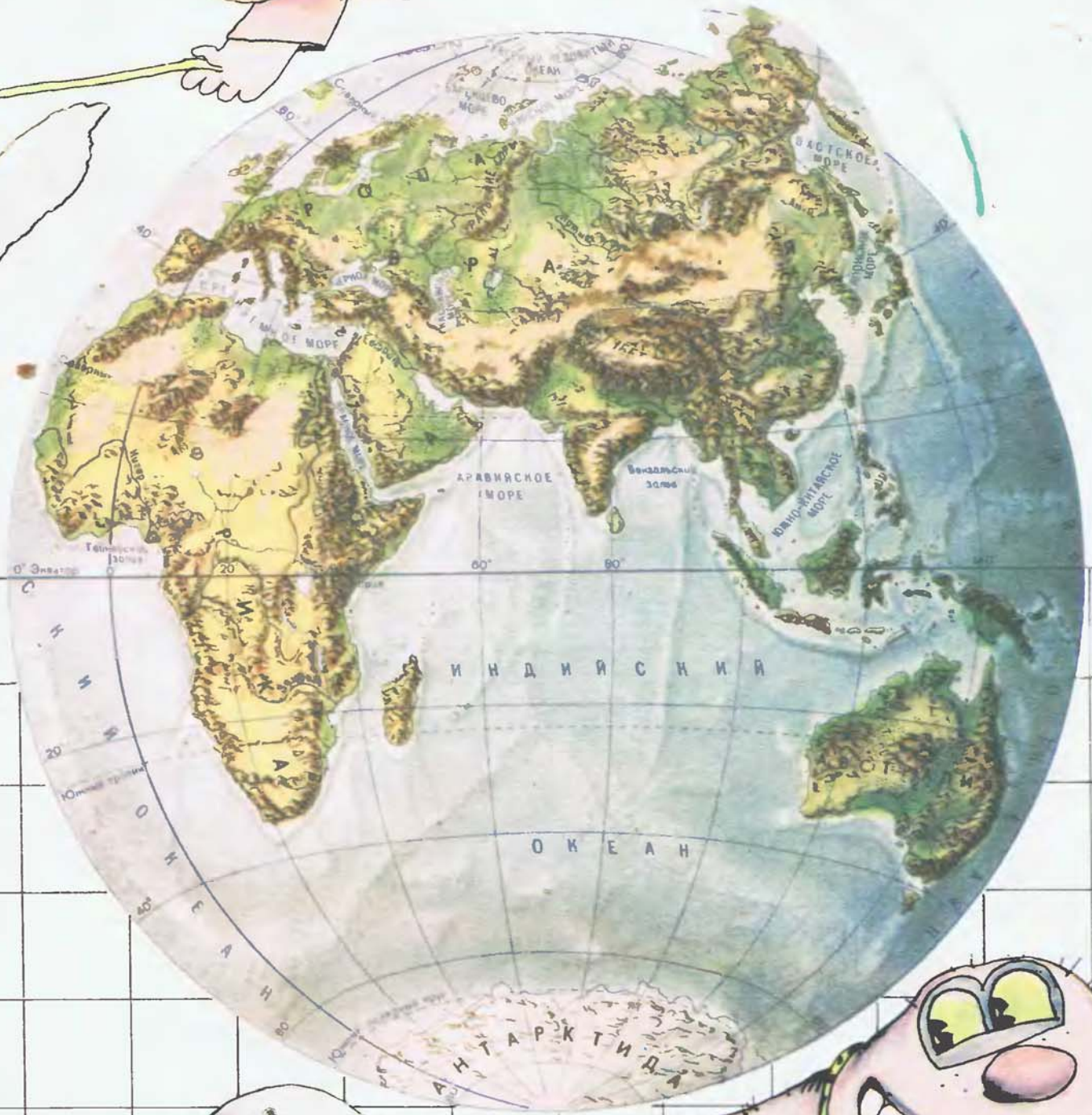
З півдня на нас дихає теплом Індійський океан. З півночі насилає холодні вітри Північний Льодовитий океан.

Барвиста наша планета.

Блакитний колір — це водні простори, жовтий — степи і пустелі, зелений — ліси і луки, коричневий — гори, а білий — сніги, льоди і віковічна холоднеча.

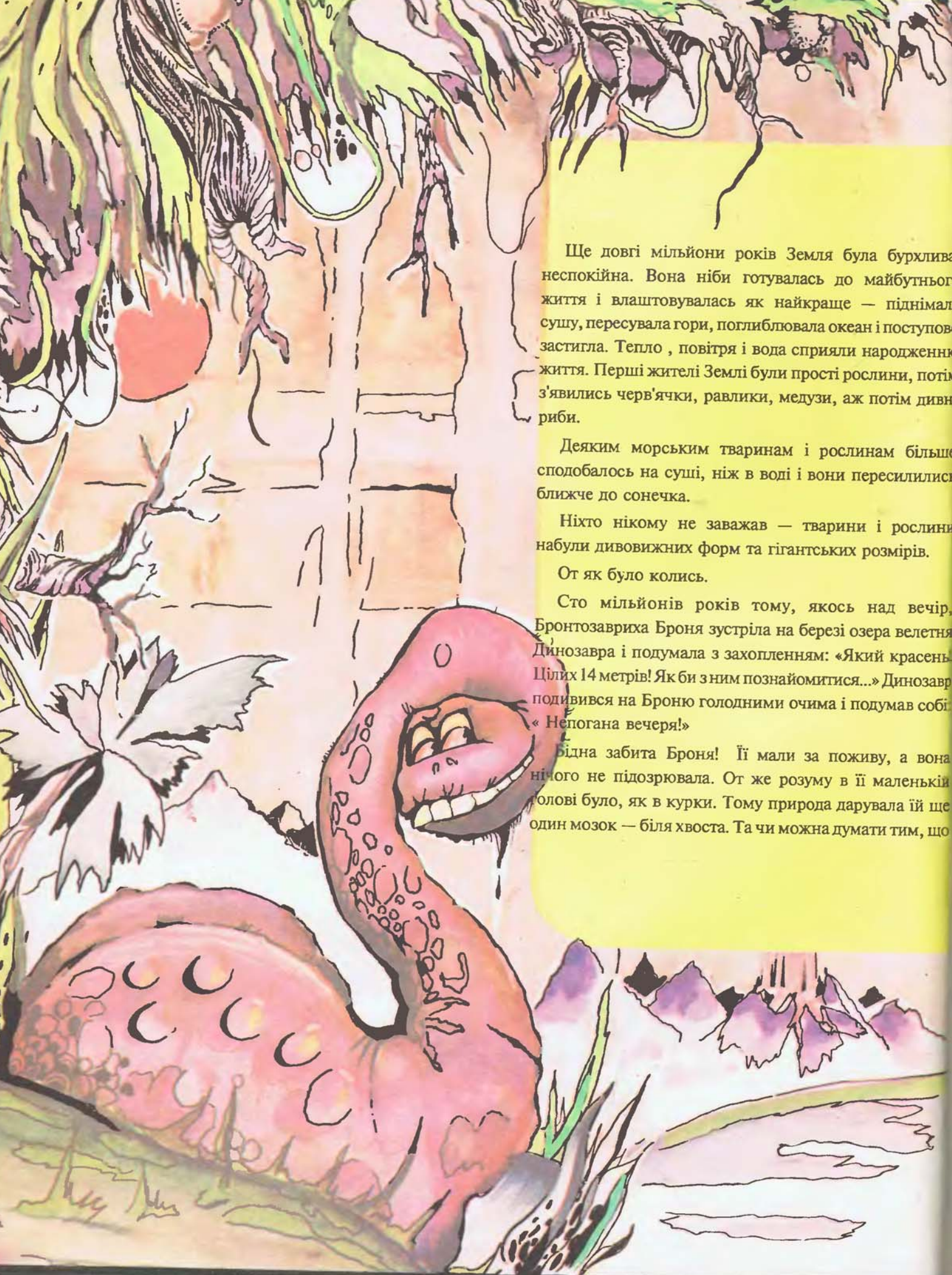

Ще довгі мільйони років Земля була бурхливою неспокойною. Вона ніби готувалась до майбутнього життя і влаштувалася як найкраще — піднімалася сушу, пересувала гори, поглиблювала океан і поступово застигла. Тепло, повітря і вода сприяли народженню життя. Перші жителі Землі були прості рослини, потім з'явилися черв'ячки, равлики, медузи, аж потім дивні риби.

Деяким морським тваринам і рослинам більше сподобалось на суші, ніж в воді і вони переселилися ближче до сонечка.

Ніхто нікому не заважав — тварини і рослини набули дивовижних форм та гігантських розмірів.

От як було колись.

Сто мільйонів років тому, якимось над вечір, Бронтозавриха Броня зустріла на березі озера велетенського Динозавра і подумала з захопленням: «Який красень! Цілих 14 метрів! Як би з ним познайомитися...» Динозавр подивився на Броню голодними очима і подумав собі: «Непогана вечеря!»

Бідна забита Броня! Її мали за поживу, а вона нічого не підозрювала. От же розуму в її маленькій голові було, як в курки. Тому природа дарувала їй ще один мозок — біля хвоста. Та чи можна думати тим, що

біля хвоста? От і наша Броня не думала, а чекала на зустріч. І дочекалась!

Поки відчула — біль це страховисько від'їло їй вже півхвоста.

Поки здивувалась — хвоста як не було!

Поки зрозуміла, що треба тікати — було вже пізно.

Якби бідна Броня відразу сховалась у воді, як її подружка

Нессі... Кажуть, та й досі живе в своєму озері.

А що ж Динозавр і йому подібні? Де ж вони поділися?

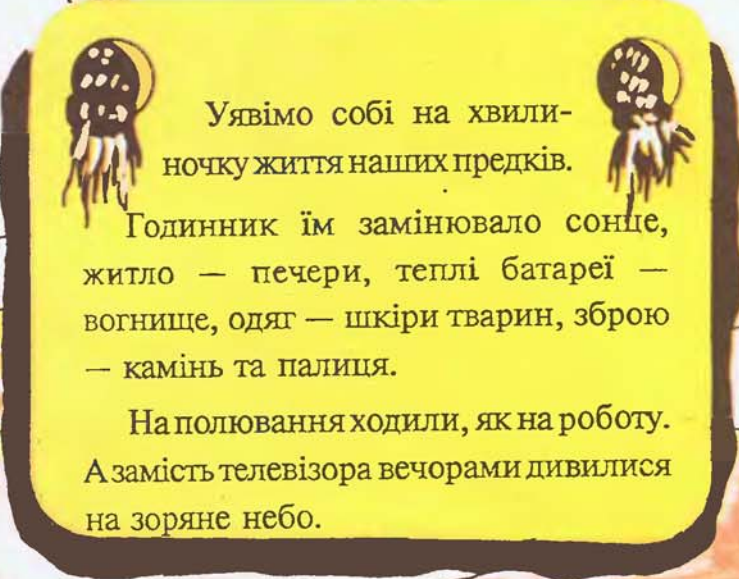
Вони ще довго жили — кілька мільйонів років. Та коли настала велика холоднеча, яйця динозаврів не визрівали — їх ніхто не грів — ні сонечко — ні мама динозавриха, тому що сама мерзла. Вона вже не полювала, а на неї нападали інші хижаки.

Так поступово динозаври зникли. Та, можливо, десь на глибині океану, чи в первісному лісі зберігся якийсь далекий родич тих жажливих ящерів?

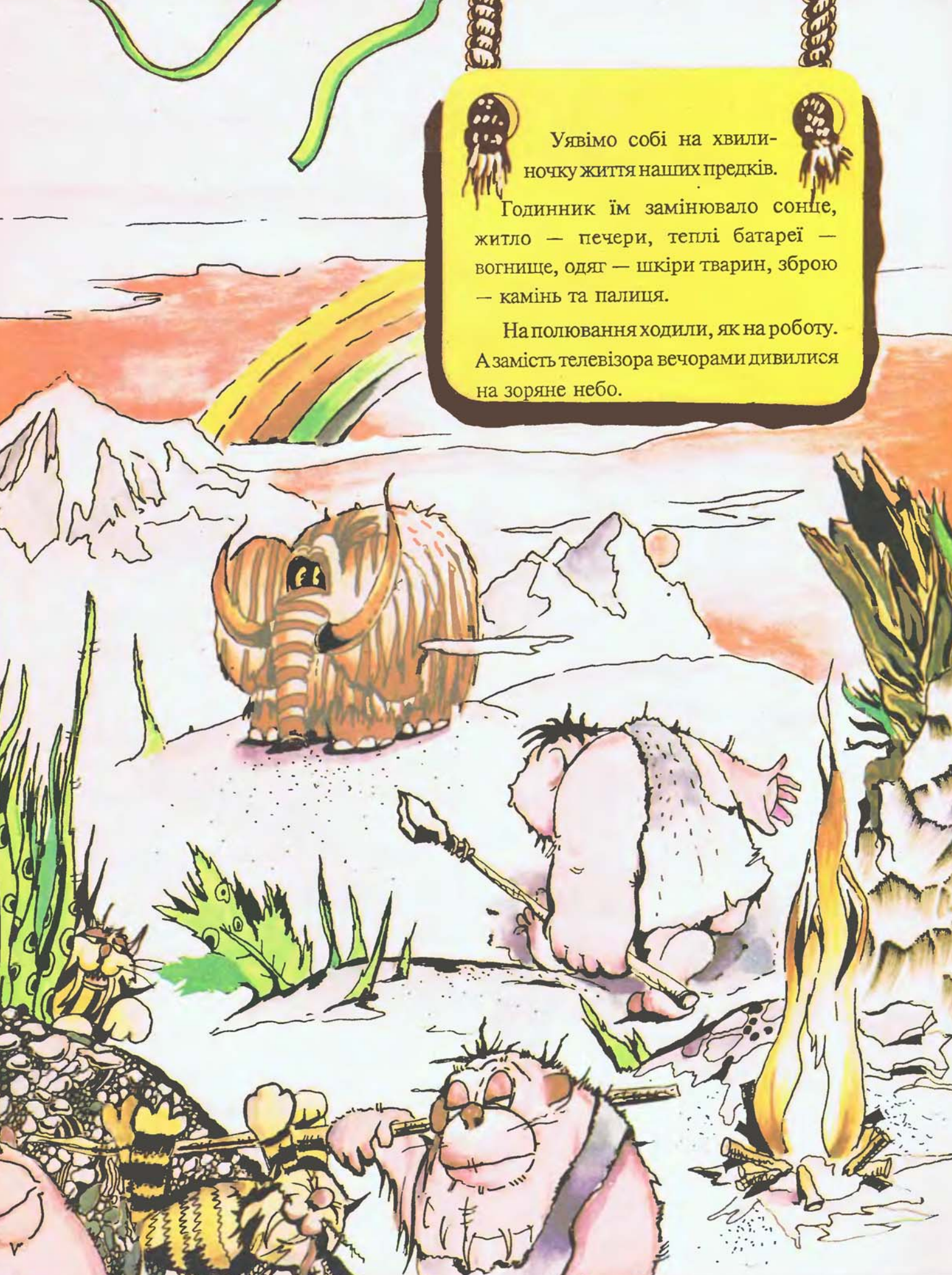
Первісні люди були не дуже схожі на нас з тобою. Адже вони жили дуже давно, коли ще не було дзеркала, тому і вигляд мали трохи дикуватий.

Уявімо собі на хвилиночку життя наших предків.

Годинник їм замінювало сонце, житло — печери, теплі батареї — вогнище, одяг — шкіри тварин, зброю — камінь та палиця.

На полювання ходили, як на роботу. А замість телевізора ввечерами дивилися на зоряне небо.

Я роздягнувся і дивлюсь на себе в дзеркало. Звичайно я не Давид, і навіть не Аполлон. Але я людина, і все в мене, як у всіх людей — голова, тулуб, і руки, і ноги. Все покрито теплою гладкою шкірою.

Я зробив необережний рух і вдарився ліктем. Як боляче! Ці кістки — краще б їх не було! Але на що ж би я тоді був схожий? На мішок з нутрощами. Всі мої кісточки, а їх понад 200, утворюють мій скелет. Це моя конструкція, моя опора. Якби в мене не було скелету, я б, певно, плазував, як вуж. Хвилиночку! Але ж скелет сам не ходить, не рухається. А я можу руку і ногу підняти, повернути голову, згинатися, навіть їсти!

Пощупаємо. Щось м'яке, упруге. Еа це ж м'язи! Їх качають, щоб вони були сильні. Як качають? Звичайно, не насосом! Роблять різні вправи, зарядку. Тато качає м'язи на руках і ногах, мама на животі. (Ці жінки!) А що ж мені качати? Мабуть, язика.

2

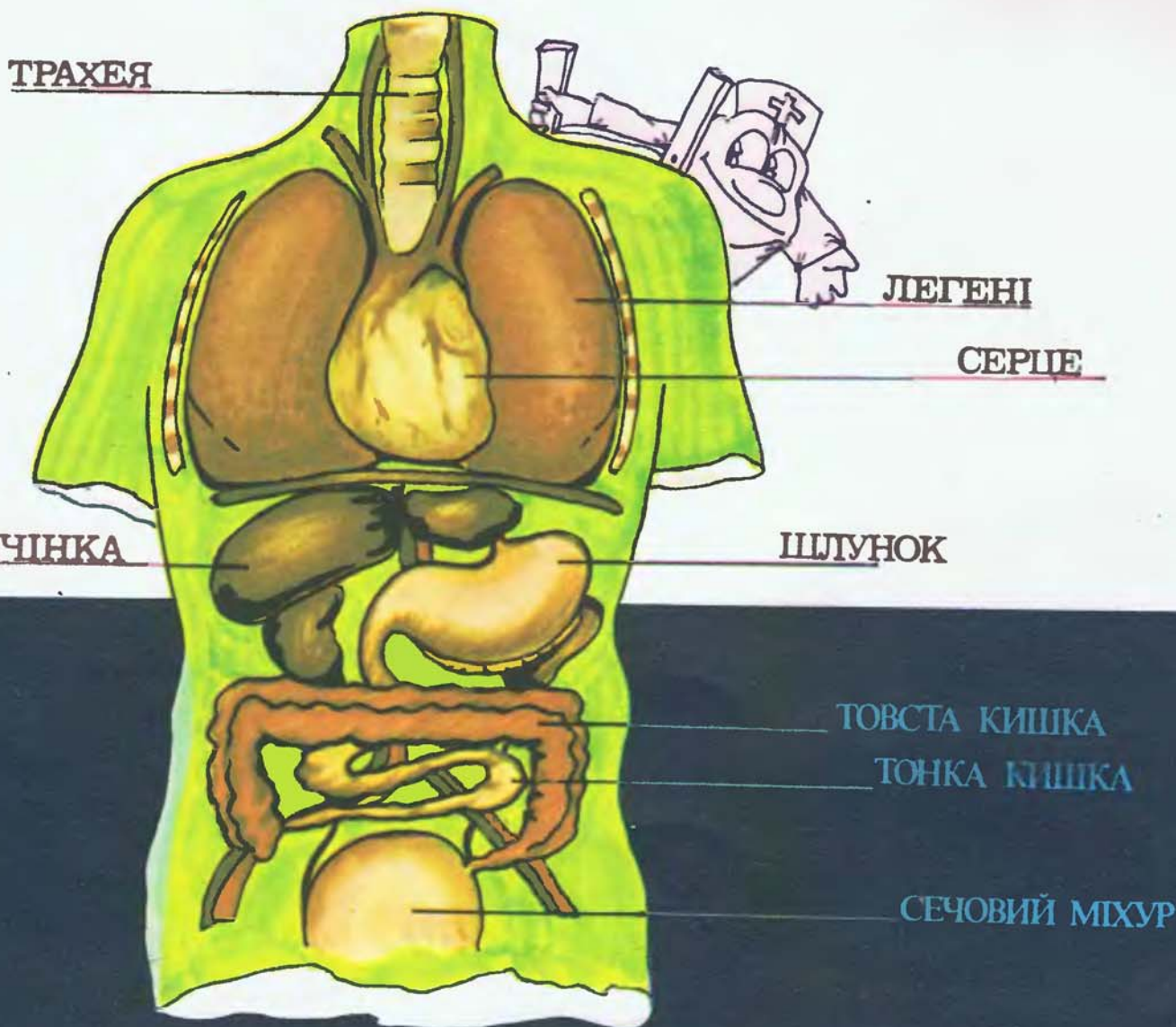
3

А що у мене всередині? Щось сопе, бурчить, стукає. Подивлюсь на малюночок. Щось не зрозуміло. Це я дихаю носом. Повітря далі пішло в трохею і легені. Вдох — легені розширились, віддали трошки кислороду крові і виштовхнули повітря назад — видох. Що стукає — теж не знаю. Це серце. Я ще не народився, ще спав в маминому животі, а моє серце вже стукало. Це своєрідний насос, що качає кров в жилах по всьому тілі, посилає її до рук, і до ніг, і до голови, і до нутрощів. Завдяки цьому ми живемо.

Що бурчить? Напевно це шлунок і кишки — їсти хочуть. Коли поїли, їжа потрапляє в шлунок, там здобиться шлунковим соком і повільно поповзе спочатку по тонкій, а потім по товстій кишках.

Якщо я раптом з'їв щось не дуже корисне, мене виручає моя печінка. Вона знищує майже всі шкідливі речовини і виштовхує їх в кишечник. Він завдовжки аж 8 метрів і по ньому просувається все, що мені потрібно в організмі. Так само сечовий міхур збирає всю відроблену водичку, чай, молоко і я йду на горшок.

Ой ні, я забув, що вже великий. Це ще Катька соплива, ще ходить на горшок, а я вже ні.

Коли мене ще не було на світі, тато з мамою дуже хотіли дітей і любили гратися в дочки-матері. І догралися.

Це все бачив кіт Мося. Тато подарував мамі свою клітиночку, яка з'єдналась з маминою. І як із зернятка проростає колосок, так в мамі з цих двох клітиночок утворилась крихітна дитинка. Це був я.

Я дрімав в маминому животі, ріс і через 9 місяців прокинувся і запросився на світ.

Вдягніть
Ліну

НАША БАТЬКІВЩИНА

У тебе, як і у кожної людини є своя Батьківщина. Це земля, де живеш ти, твої батьки, жили, мабуть і твої предки.

Для тебе, для всіх, хто живе на Українській землі, наша Вітчизна — Україна.

Назва Україна походить від слова країна. Як і у кожної країни в світі, в Україні є свої символи: герб, прапор, гімн і народний геній.

За легендою князі Кий, Щек, Хорив і їх сестра Либідь оселилися із своїми родами на горах понад Дніпром. Так виник Київ — стародавня столиця Київської Русі, і тепер — столиця нашої держави. Йому вже понад 1500 років.

Багатим і могутнім був Київ. Та й ворогів у нього було чимало: і хазари, і половці, і монголи з татарами. Тому й шли українці на захист своєї землі під гербом князя Володимира — на синьому полі птахом розкинувся тризубець. І тепер — це герб нашої держави.

За дніпровськими порогами на острові Хортиця збиралося військо — козаки, сміливі і сильні люди. Вони носили вуса, довгі чуби-оселедці, шаровари, широкі, як Чорне море, чоботи. Головою козаків був гетьман. Це була народна армія.

Інші люди займались господарством, вирощували хліб. Родюча і щедра українська земля. Золотіють хліби під синім небом. І тепер це прапор нашої держави — знизу жовте поле, зверху синє небо.

Пролетіли віки. За ці часи Україна зазнала і розквіт, і пригноблення. Але не згинув український народ, зберіг свою мелодійну мову, пісні, звичаї, любов до землі.

• Най же і в твоїй душі проростуть слова народного поета України Тараса Шевченка:

Подивіться на рай тихий,
На свою країну,
Полюбіте щирим серцем
Велику руїну...

Ти дивишся в віконце в світ. Він чудовий, дивовижний, барвистий. Підростеш — і тобі відкриються його таємниці, стануть зрозумілими деякі загадки.

**ТВКО "ЄДНІСТЬ"
м.Вінниця**

Редактор І.І. Кокуца   Коректор В.Л. Кимак

Тех. редактор Т.Ю. Волинець

Віддруковано на Вінницькій картфабриці

Тираж 50 000   Замов. 80